

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جهاد کشاورزی استان یزد
گروه تحقیقات و بررسی مسایل روستایی

موقعیت جغرافیایی استان یزد به گونه ای است که بقای استان وابسته به ادامه حیات روستاهای آن بوده و روستاها در این استان نقش ریه در بدن را ایفا می کنند. بنابراین برای توسعه استان باید در اندیشه حفظ و توسعه روستاهای آن بود. بر این اساس، برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد به منظور تدوین اهداف توسعه روستایی و عناوین برنامه های اجرایی با شیوه ی برنامه ریزی مشارکتی، در سه سطح دهستان، شهرستان و استان تدوین شد. این برنامه با در نظر گرفتن سند چشم انداز بلندمدت توسعه کشور و اتخاذ رویکرد توسعه پایدار بر آن است تا بقای شرافتمندانه جامعه روستایی استان یزد را در آینده سرنوشت ساز ملی و استانی فراهم سازد. این برنامه به تاسی از رویکرد توسعه پایدار، انرژی جهت دهنده ی خود را از منابع زیر اخذ می نماید.

- توانمند سازی اجتماعات روستایی و پذیرش انسان روستایی به مثابه محور توسعه (موضوع و هدف).
- ظرفیت سازی برای توسعه و شکل گیری سرمایه های اجتماعی و نهادی.
- اقتصاد محلی متنوع، پویا و پایدار.
- پایدار سازی فرایند تعامل انسان روستایی با اکوسیستم پیرامونی و بهره برداری بهینه از آن.

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جهاد کشاورزی استان یزد
گروه تحقیقات و بررسی مسایل روستایی

برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد

برنامه شهرستان بافق

مرکز مطالعات مدیریت و بهره‌وری ایران
وابسته به دانشگاه تربیت مدرس

و

موسسه توسعه روستایی ایران

۱۳۸۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیر و تشکر

بدون شک تدوین برنامه توسعه روستایی به شیوه مشارکتی نیازمند حضور و همدلی مسوولان، صاحب نظران و کارشناسان و مردم محلی در فرایند برنامه ریزی است و بدون حضور آنان فرایند برنامه ریزی مشارکتی بی معنی خواهد بود.

بر همین اساس تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد حاصل همراهی، همدلی، تلاش و مشارکت اعضای محترم شوراهای اسلامی روستایی، اعضای محترم کمیته برنامه ریزی شهرستانها، مسوولان، صاحب نظران و کارشناسان زیادی است، که بدون همراهی آنان تدوین برنامه میسر نبود. بنابراین لازم می داند از کلیه عزیزانی که در فرایند تدوین این برنامه (تدوین، اعلام نظر و تصویب شرح خدمات، انجام مطالعات کتابخانه ای و بررسی تجارب، برنامه ریزی مشارکتی، برگزاری کارگاه های مشورتی، تسهیلگری، استخراج و جمع بندی نتایج کارگاه ها، حضور در کارگاه های مشورتی، تدوین پیش نویس برنامه، اعلام نظر در خصوص برنامه، اصلاح پیش نویس برنامه، تدوین گزارش نهایی و ...) نقش داشته اند، صمیمانه قدردانی و سپاسگزاری نماید.

از استانداران محترم یزد جناب آقای مهندس سفید و به ویژه جناب آقای مهندس کلانتری به دلیل انجام پشتیبانی های لازم و ارایه دیدگاه ها در کمال بخشی به این مجموعه تقدیر و تشکر می شود. از جناب آقای مهندس صالحی رییس محترم سازمان جهاد کشاورزی که با سعه صدر بسیار زیاد بر تدوین این برنامه اصرار داشته و همواره نظر ایشان در ستاد هماهنگی طرح راهگشا بود تقدیر و تشکر می شود.

از روسای محترم سازمان مدیریت و برنامه ریزی جناب آقای مهندس علوی و جناب آقای مهندس اولیا به دلیل حمایت از تدوین این برنامه و ارایه دیدگاه های سازنده در ستاد هماهنگی طرح تقدیر و تشکر می شود.

از جناب آقای مهندس خاکی مسوول محترم گروه تحقیقات و بررسی مسایل روستایی جهاد کشاورزی استان یزد به دلیل استواری در پی گیری تدوین طرح و به سرانجام رساندن آن و همکاری صمیمانه تقدیر و تشکر می شود.

از آقایان محمد حمید فخرالدین تفتی، حسین خادمی، حسینی پور که در فرایند بازبینی پیش نویس برنامه در جلساتی که با حضور اعضای کمیته برنامه ریزی شهرستان ها و اعضای منتخب شوراهای اسلامی روستایی برگزار شد همکاری صمیمانه داشته اند تقدیر و تشکر می شود.

از اعضای محترم شوراهای اسلامی روستایی که به نمایندگی از مردم شریف روستاها و خبرگان روستایی با حضور صمیمانه خود در کارگاه های مشورتی و جلسه بازبینی پیش نویس برنامه، صادقانه دیدگاه های خود را بیان نمودند تقدیر و تشکر می شود.

از اعضای محترم کمیته برنامه ریزی شهرستان ها به ویژه روسای محترم کمیته (فرمانداران شهرستان های استان یزد) که با حضور در کارگاه های مشورتی و جلسه بازبینی پیش نویس برنامه و با ارایه دیدگاه های خود فعالانه مشارکت داشته اند تشکر می شود.

در پایان از همکاران تدوین کننده طرح؛ مدیران، کارشناسان، تسهیلگران و کلیه افرادی که در فرایند تدوین برنامه نقش داشته اند تقدیر و تشکر می شود. امید است تلاش این عزیزان زمینه تامین رضایت روستائیان سخت کوش استان یزد را فراهم نموده و مورد رضای خداوند متعال نیز قرار گیرد.

مرکز مطالعات و مدیریت بهره وری ایران موسسه توسعه روستایی ایران

دست‌اندرکاران تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد

۱- مدیران

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	مدرک تحصیلی
۱	عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری	مدیر طرح	دکتری برنامه‌ریزی و توسعه روستایی
۲	علی عسگری	مدیر علمی	دکتری برنامه‌ریزی منطقه‌ای
۳	قدیر فیروزنیا	مدیر اجرایی و هماهنگی تدوین نهایی گزارش	دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی روستایی

۲- همکاران

۱	پدرام رخشانی	همکار	کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای
۲	مهدی جدیدی	همکار	کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای
۳	بهروز قرنی	همکار	دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی روستایی
۴	آرزو میزبان شاکر	همکار	کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای
۵	میر کاظم رضوی عرب	تسهیلگر	کارشناس برنامه‌ریزی مشارکتی

۶	مرضیه نوری	همکار	دانشجوی دکتری برنامه ریزی روستایی
۷	سید حسن رضوی	تسهیلگر	دانشجوی دکتری اقتصاد
۸	سید بابک موسوی نژاد مقدم	تسهیلگر	کارشناس ارشد توسعه روستایی
۹	غلامرضا فروزش تهرانی	تسهیلگر	کارشناس ارشد جامعه شناسی
۱۰	مهدی گنجیان	تسهیلگر	کارشناس ارشد علوم اجتماعی
۱۱	محمد اسماعیل قانع	تسهیلگر	کارشناس جغرافیا
۱۳	محمد حمید فخرالدین	همکاری در بازبینی پیش نویس برنامه	کارشناس ارشد برنامه ریزی روستایی
۱۴	سید مجتبی حسینی پور	همکاری در بازبینی پیش نویس برنامه	کارشناس ارشد برنامه ریزی سیستم ها
۱۵	محمد علی جسمانی	مشاور در تدوین شرح خدمات برنامه	کارشناس ارشد عمران ملی

۳- اعضای ستاد هماهنگی تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد

۱	محمد جواد صالحی	رییس سازمان جهاد کشاورزی
۲	اکبر اولیا	رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی
۳	سید محمد ابراهیم علوی	رییس سابق سازمان مدیریت و برنامه ریزی
۴	محمد رضا خاکی	مسئول گروه تحقیقات و بررسی مسایل روستایی
۵	محمد حمید فخرالدین تفتی	کارشناس سازمان مدیریت و برنامه ریزی

۶	محمد علی جسمانی	کارشناس بازنشسته سازمان مدیریت و برنامه ریزی
۷	عبدالرضا رکن الدین افتخاری	مدیر طرح
۸	علی عسگری	مدیر علمی
۹	قدیر فیروزنیا	مدیر اجرایی و هماهنگی

۴- ناظران

۱	محمد رضا خاکی	کارشناس ارشد مدیریت دولتی
۲	حسین خادمی	دانشجوی دوره دکتری برنامه ریزی روستایی

۵- خدمات پشتیبانی

۱	مرضیه کاشانی
۲	لیلا اکبری
۳	محمد رضا اقبالی
۴	رانندگان شریف سازمان جهاد کشاورزی استان یزد

لازم به ذکر است که در تدوین این برنامه تعداد ۳۰۶ نفر از اعضای محترم شوراهای اسلامی روستایی و خبرگان محلی و تعداد ۲۲۶ نفر از اعضای محترم کمیته برنامه ریزی شهرستانها در کارگاههای مشورتی حضور داشته اند.

در ضمن در جلسات پیش نویس برنامه در حدود ۲۲۵ نفر از اعضای محترم شوراهای اسلامی روستایی و خبرگان محلی و اعضای محترم کمیته برنامه ریزی شهرستانها حضور داشته اند.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
تقدیر و تشکر	
پیش‌گفتار	۲
فصل اول: معرفی برنامه راهبردی توسعه روستایی یزد	۴
۱- مقدمه	۵
۲- اهمیت و کارکرد توسعه روستایی و ضرورت تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی	۷
۳- تعریف و ضرورت تدوین راهبردی توسعه روستایی استان یزد	۱۲
۳- ۱ - تعریف برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد	۱۲
۳- ۲ - ضرورت تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد	۱۲
۴- فرایند عمومی تدوین برنامه‌ریزی راهبردی	۱۳
۴- ۱ - سازماندهی	۱۴
۴- ۲ - شناخت و بررسی وضع موجود	۱۵
۴- ۳ - شناسایی مسایل و مشکلات کلیدی و اساسی	۱۵
۴- ۴ - تعیین اهداف و راهبردهای پیشنهادی	۱۵
۴- ۵ - تهیه برنامه اجرایی	۱۶
۴- ۶ - اجرای برنامه	۱۶
۴- ۷ - نظارت بر نتایج	۱۶
۵- فرایند تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد	۱۷
۵- ۱ - سازماندهی	۲۱
۵- ۲ - بررسی وضع موجود	۲۱
۵- ۳ - شناسایی و تجزیه و تحلیل مسایل و مشکلات روستایی استان یزد	۲۲
۵- ۴ - تدوین اهداف و راهبردهای پیشنهادی	۲۵
۵- ۵ - تهیه و تدوین برنامه اجرایی	۳۲
۵- ۵- ۱ - عناوین برنامه اجرایی	۳۲
۵- ۵- ۲ - زمان اجرا	۳۳

۳۳	۵-۵-۳- متولی
۳۳	۵-۵-۴- تامین اعتبار
۳۳	۵-۵-۵- نحوه‌ی مشارکت مردم
۳۴	۵-۵-۶- پیش‌نیازهای اجرا
۳۵	۵-۵-۷- شاخص ارزش‌یابی
۳۵	۵-۵-۸- نحوه‌ی سنجش شاخص ارزشیابی
۳۶	فصل دوم: تصویری از وضع موجود شهرستان بافق
۳۷	۱- معرفی اجمالی شهرستان بافق
۴۵	۲- قابلیت‌ها و امکانات نواحی روستایی
۴۷	۳- مشکلات و تنگناهای نواحی روستایی
۵۰	فصل سوم: تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی
۵۱	۱- جمع‌بندی نتایج کارگاه‌های مشورتی و وضع موجود
۶۰	۲- برنامه راهبردی توسعه روستایی شهرستان بافق

فهرست نمودارها

- ۱- نمودار شماره (۱) همپوشی مراتبی و پیوند میان سطوح مختلف توسعه ۸
- ۲- نمودار شماره (۲) چارچوب تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی ۱۴
- ۳- نمودار شماره (۳) چارچوب اولیه تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی ۱۸
- ۴- نمودار شماره (۴) چارچوب نهایی تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی ۲۰
- ۵- نمودار شماره (۵) فرایند برگزاری کارگاه‌های مشورتی شوراهای اسلامی روستایی و خبرگان ۲۳

محلی

- ۶- نمودار شماره (۶) فرایند برگزاری کارگاه‌های مشورتی کارشناسان و مسوولان شهرستان‌ها ۲۴

فهرست جداول

- جدول شماره (۱) اهداف و راهبردهای عرصه اکولوژیکی - زیست محیطی ۲۶
- جدول شماره (۲) اهداف و راهبردهای عرصه اجتماعی - فرهنگی ۲۷
- جدول شماره (۳) اهداف و راهبردهای عرصه اقتصادی ۲۸
- جدول شماره (۴) اهداف و راهبردهای عرصه فضایی - کالبدی ۳۰
- جدول شماره (۵) اهداف و راهبردهای عرصه مدیریتی - نهادی ۳۱
- جدول شماره (۶) قابلیت‌ها، مشکلات و راهکارها در سطح روستاهای شهرستان بافق ۵۱
- جدول شماره (۷) عرصه اکولوژیکی - زیست محیطی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق ۶۰
- جدول شماره (۸) عرصه اجتماعی - فرهنگی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق ۶۶
- جدول شماره (۹) عرصه اقتصادی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق ۷۲
- جدول شماره (۱۰) عرصه فضایی - کالبدی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق ۷۹
- جدول شماره (۱۱) عرصه مدیریتی - نهادی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق ۸۳

پیش‌گفتار

برنامه‌ریزی مشارکتی با تمام مزایایی که دارد فرایندی دشوار و زمان‌بر است دشواری اتخاذ این فرایند در کشورهای جهان سومی همچون ما دشوارتر می‌باشد چرا که فرهنگ فعالیت مشارکتی و تحمل دیدگاه دیگران، امری نیست که یک شبه بتوان به آن دست یافت بنابراین اتخاذ این فرایند زمانی میسر است که دست‌اندرکاران و تدوین‌کنندگان برنامه از سعه‌صدر و حوصله لازم برخوردار باشند.

خوشبختانه این سعه‌صدر و حوصله در دست‌اندرکاران و تدوین‌کنندگان برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد وجود داشت. به هر حال صبر و حوصله دست‌اندرکاران تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد به ثمر نشست و نتایج حضور شوراهای اسلامی روستایی و خبرگان محلی و اعضای کمیته برنامه‌ریزی شهرستان‌های استان یزد در فرایند برنامه‌ریزی در قالب سند برنامه راهبردی تدوین و ارایه شد.

چارچوب تنظیم برنامه (فرم ارایه) به گونه‌ای تهیه شده است که مسوولان دهستان‌ها، شهرستان‌ها و استان به راحتی می‌توانند از برنامه استفاده لازم را به عمل آورند و با توجه به منابع مالی در دسترس به اجرای برنامه‌های اولویت‌دار بپردازند.

برای پرهیز از اطاله کلام سعی شده است که تنظیم برنامه به صورت مختصر و مفید انجام پذیرد (با وجود این حجم سند برنامه قابل توجه است) برای سهولت استفاده از سند برنامه متنی کلی برای معرفی برنامه تدوین شده است که در آغاز برنامه شهرستان‌ها نیز ارایه می‌شود. نحوه تدوین گزارش‌ها به گونه‌ای است که ابتدا متن معرفی سند و چارچوب تدوین آن ارایه شده، (این متن به صورت یکسان در تمام گزارش‌های شهرستان‌ها ارایه شده است) سپس خلاصه‌ای از گزارش وضع موجود شهرستان‌ها و پس از آن جداول برنامه راهبردی که حاوی ستون‌های مختلف است ارایه شده است. از آنجا که در زمان بررسی وضع موجود (مطالعه کارشناسی مرحله اول) محدوده فعلی شهرستان صدوق جزء شهرستان یزد و محدوده فعلی شهرستان خاتم نیز جزء شهرستان مهریز بوده است، تدوین خلاصه وضع موجود این شهرستان با بقیه شهرستان کاملاً هم‌خوانی ندارد.

سند برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد دارای نکات قابل توجه زیادی است، یکی از این نکات قابلیت اصلاح سند توسط مسوولان محلی و حتی شوراهای اسلامی روستایی و دهیاران می‌باشد به گونه‌ای که با تغییر قابلیت‌ها و شکل‌گیری فرصت‌های جدید و رفع مشکلات یا ایجاد مشکلات و تهدیدات جدید، امکان اصلاح برنامه‌ها وجود دارد. لازم به ذکر است که برای طرح تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد ۷۲ جلد گزارش به شرح زیر تدوین و ارایه شده است؛

مرحله اول

❖ شناخت وضع موجود ۷ گزارش در ۹ جلد

مرحله دوم

❖ نتایج کارگاه‌های مشورتی شوراهای اسلامی روستایی و خبرگان محلی ۱ جلد

❖ نتایج کارگاه‌های مشورتی اعضای کمیته برنامه‌ریزی شهرستان‌ها ۹ جلد

❖ مبانی نظری و مسایل و مشکلات توسعه روستایی استان یزد ۱ جلد

❖ سند برنامه توسعه روستایی استان ۱ جلد

❖ سند برنامه توسعه روستایی شهرستان‌ها ۹ جلد

❖ سند برنامه توسعه روستایی دهستان‌ها ۴۲ جلد

سند برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد در سه سطح دهستانی، شهرستانی و استانی تدوین و ارایه شده است. بدون شک این سند همچون بقیه اسناد توسعه دارای نقاط قوت و ضعف می‌باشد. امید است تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد با شیوه مشارکتی آغازی برای بکارگیری رهیافت برنامه‌ریزی مشارکتی بوده و صاحب‌نظران و دست‌اندرکاران توسعه روستایی با ارزیابی این برنامه و ارایه نقاط ضعف زمینه را برای اصلاح فرایند برنامه‌ریزی مشارکتی فراهم نمایند.

فصل اول

معرفی برنامه راهبردی توسعه

روستایی استان یزد

۱ - مقدمه

آنچه نزد شما است برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد در سطوح مختلف استانی، شهرستانی و دهستانی است که برای اولین بار در ایران با اتکا بر شیوه برنامه‌ریزی مشارکتی با مشارکت نمایندگان روستاها، سازمان‌های دولتی و مدیران و کارشناسان تهیه و تنظیم شده است.

برنامه‌ریزی راهبردی مشارکتی یک فرایند منظم است که به مردم ساکن در مناطق روستایی امکان می‌دهد مسایل و مشکلات اساسی روستاهای خود را مطرح نمایند. این شیوه برنامه‌ریزی با سه سوال اساسی شروع می‌شود:

وضعیت فعلی نواحی روستایی چگونه است؟

وضعیت آینده نواحی روستایی چگونه می‌خواهیم باشد؟

چگونه می‌توانیم به طرز کارایی به سمت این آینده حرکت نماییم؟

لازم به ذکر است که در زمان انعقاد قرارداد تدوین این برنامه شهرستان طبس جز استان یزد نبوده است و بنابراین برای این شهرستان برنامه راهبردی توسعه روستایی تدوین نشده است.

شایان توجه است که برنامه بلندمدت راهبردی توسعه روستایی، به هیچ وجه به معنای تجمیع چند برنامه میان‌مدت نبوده، در واقع هدف نهایی آن معطوف به تبیین گزینش‌های راهبردی و جهات اصلی تحولات و ارایه عرصه‌ای انتخاب برای تدوین برنامه‌های میان‌مدت در مسیر حرکت به طرف جامعه بهینه روستایی است، از همین رو، برنامه بلندمدت را می‌توان به مثابه برافروختن نوری در تاریکی آینده تلقی نمود که حرکت‌ها و فعالیت‌های کوتاه‌مدت

و میان مدت را با کمترین انحراف و اتلاف در تخصیص منابع به سوی نقطه راهنما، رهنمون می‌سازد.

سند برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد برای دوره‌ی زمانی ۱۴۰۴-۱۳۸۴ با اتکا و تاثیرپذیری از سند چشم‌انداز بلندمدت ملی، در صدد است با اتخاذ نگرشی «فعال و آینده‌ساز» کلیه عرصه‌های اکولوژیکی، اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، مدیریتی - نهادی و مکانی - فضایی را به صورت یک کلیت واحد و در تعامل با فرایندهای بخشی، بین بخشی، فرابخشی، ملی و فراملی قرار داده و چیدمانی اثربخش و کارا از درهم آمیزی کلیه مولفه‌ها و عناصر را ارایه دهد. بر این اساس، هدف نهایی از تهیه چنین سندی، آگاهی از روندها و گرایش‌های مسلط و تعیین کننده در حوزه‌ی مسایل معطوف به بقای شرافتمندانه جامعه روستایی در آینده سرنوشت‌ساز ملی و از سوی دیگر شناخت چالش‌های اساسی و غلبه بر آنها در قالب ارایه راهبردهای بلندمدت «توسعه پایدار روستایی»^۱ است. راهبرد توسعه پایدار روستایی برای نیل به افق توسعه مطلوب، انرژی روشنایی بخش خود را از منابع ذیل اخذ می‌نماید:

- توانمندسازی اجتماعات روستایی و پذیرش انسان روستایی به مثابه محور توسعه (موضوع و هدف)،
- ظرفیت‌سازی برای توسعه و شکل‌گیری سرمایه‌های اجتماعی و نهادی،
- اقتصاد محلی متنوع، پویا و پایدار،

^۱ - Sustainable Rural Development

- پایدارسازی فرایند تعامل انسان روستایی با اکوسیستم پیرامونی و بهره‌برداری بهینه از آن.

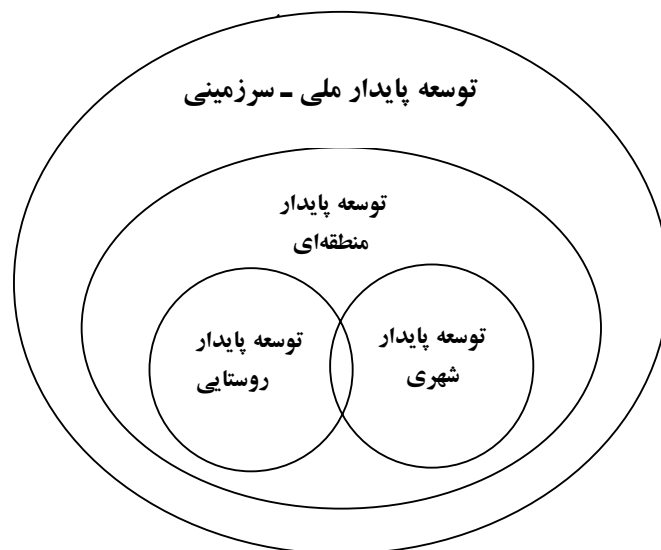
۲ - اهمیت و کارکرد توسعه روستایی و ضرورت تدوین برنامه راهبردی (استراتژیک) توسعه روستایی

برداشت‌های مشترک از مفهوم توسعه حاکی از این است که هدف اساسی توسعه، رشد و تعالی همه جانبه جوامع انسانی است؛ از این رو شناخت و درک شرایط و مقتضیات جوامع انسانی و نیازها و تقاضاهای آنان در ابعاد مادی و معنوی از جمله اقدامات اساسی در مسیر پیشرفت و توسعه تلقی می‌شود: مسلماً جوامع انسانی فارغ از زمان و مکان نبوده و بخشی از آنان در فضاهای سکونت شهری و بخشی دیگر از آنان در فضاهای سکونت روستایی زیست و فعالیت می‌نمایند: بنابراین اعمال مدیریت توسعه در سطح ملی از حیث کلان و مفهومی قابل طرح بوده، اهداف و آثار آن در مقیاس‌های فضایی منطقه‌ای میان حوزه‌های شهری و حوزه‌های روستایی است. در چنین چارچوب مراتبی، حوزه‌های روستایی، به عنوان یکی از قاعده‌های نظام سکونت و فعالیت ملی، نقش اساسی در توسعه ملی ایفا می‌نماید؛ زیرا توسعه پایدار سرزمین به عنوان نظام کلان در گرو پایداری نظام‌های سکونت در حوزه‌های شهری و روستایی است. این بدان معنا است که فضاهای روستایی به عنوان زیر نظام متشکله نظام سکونت سرزمین، می‌باید ضمن پایداری در اجزای تشکیل‌دهنده‌ی آن (محیط اکولوژیک، محیط انسانی و محیط فعالیت) سهم و نقش خود را در نظام سکونت منطقه‌ای و در مرتبه بعد، در سطح ملی ایفا نماید. حال اگر به دلایلی نظام سکونت روستایی

قادر به ایفای نقش سازنده‌ی خویش در نظام سکونت سرزمین نباشد، در آن صورت پیامدها و مسایل روستایی در حوزه‌های شهری و در نهایت کلیت سرزمین قابل رهگیری و مشاهده خواهد بود. در نتیجه می‌توان این پیش فرض را پذیرفت که:

توسعه پایدار و یکپارچه ملی معطوف به توسعه پایدار در سطوح منطقه‌ای، شهری و روستایی است (نمودار ۱).

نمودار شماره (۱): همپوشی مراتبی و پیوند میان سطوح مختلف توسعه

در راستای پیش فرض فوق و در چارچوب توسعه ملی، اصل فراگیر و همه شمولی «حق توسعه یافتگی انسان‌ها» و «حق توسعه یافتگی مکان‌ها (شهر و روستا)» به تناسب ساختار، کارکرد و سهمی که در نظام سرزمین ایفا می‌نماید، می‌باید در فرایند مدیریت توسعه (سیاست گذاری، برنامه‌ریزی، اجرا، نظارت و ارزشیابی) مطمح نظر قرار گیرد. شواهد و تجربیات موجود نشان می‌دهد، علی‌رغم اجرای بیش از هشت برنامه توسعه در کشور، نسبت به حق توسعه یافتگی انسانها و مکان‌های روستایی به تناسب سهم، جایگاه و کارکرد آن حتی

در بعد اقتصاد فضایی سرزمین، کم توجهی شده و حوزه‌های روستایی در بستری کاملاً نابرابر از لحاظ دسترسی به فرصت‌ها، منابع و منافع حاصل از رشد و توسعه قرار گرفت‌ه‌اند. از این رو، تلاش برای کاستن از کمبود توازن‌های منطقه‌ای و سرزمینی و برای تعدیل نابرابری میان روستا و شهر از حیث فرصت‌ها، منابع و منافع، ضرورتی اساسی و اجتناب‌ناپذیر به شمار می‌رود. علاوه بر ضرورت پرداختن به توسعه روستایی از حیث فضایی - وظیفه‌ای اهمیت آن از زوایای دیگر نیز قابل طرح و بررسی است:

۱- یکی از ضرورت‌های طرح توسعه روستایی مسأله انسانی بودن توسعه است. جمع کثیری از این انسان‌ها (بالغ بر ۳۸ درصد) در فضاهایی زندگی می‌کنند که به نحوی از آنها در گذر تاریخ از فرصت‌های ملی محروم مانده‌اند و به لحاظ انسانی لازم است که آنها هم، همپای انسان‌های دیگری که در جامعه و فضای دیگر زندگی می‌کنند (شهر) از این فرصت‌ها استفاده کنند.

۲- بعد دیگر فرهنگ تولیدگری است که در ساختار روستا وجود دارد و بخش عمده‌ای از نیازهای غذایی جامعه را تامین می‌کند، به ویژه این که امروز امنیت غذایی به عنوان یکی از اهداف اولیه توسعه پایدار ملی و روستایی مطرح است و منابع اصلی آن یعنی ۸۰ درصد از ظرفیت بخش کشاورزی در محیط‌های روستایی کشور وجود دارد؛ بنابراین، ضرورت دارد توسعه ملی، چارچوبی را فراهم نماید تا تولید ملی و امنیت غذایی ملی به نحوی بایسته و شایسته، استمرار و تکامل یابد.

۳- از بعد زیست‌محیطی هم ضرورت دارد به روستا توجه شود، زیرا، منابع آب و خاک و ظرفیت‌های تولید کشاورزی کشور در ۶۰ هزار نقطه سکونت روستایی پراکنده

است، بنابراین کم‌توجهی و به تبع آن تخلیه فضاهای روستایی به معنای از دست دادن بخشی از توان تولید سرزمین و کاهش ایمنی زیستی است.

۴- یکی دیگر از ضرورت‌های توسعه روستایی وجود فقر بیشتر در روستاها است. در سال ۱۳۷۵، درصد خانوارهای زیر خط فقر در نقاط شهری ۱۲/۲٪ و در مناطق روستایی ۲۶/۴٪ بوده است. از این بعد هم توجه به نیازهای اولیه انسان‌های روستایی و کاهش فقر آنان، در کانون مسایل اهداف توسعه روستایی قرار می‌گیرد.

۵- از بعد اصل مکمل بودن مکان‌ها نیز ضرورت توجه به مسایل توسعه روستایی مطرح است؛ زیرا، این منطق مورد قبول است که هیچ مکانی نمی‌تواند خود کفا باشد. پس ضرورت دارد با مکان دیگری در ارتباط بوده، تا بتواند نیازهای خود را برطرف کند. بنابراین، سلسله مراتب سکونت گاهی یک اصل است و از این بعد هم روستا از آن دسته مکان‌هایی است که باید به آن توجه شود، یعنی اگر نگاه شهری هم حاکم باشد، چاره‌ای جز پذیرش اصل مکمل بودن مکان‌ها و سلسله مراتب مکانی وجود ندارد (به عبارت دیگر بدون توجه به روستا نمی‌توان مشکلات شهر را حل کرد). در این نگاه نظام‌مند است که می‌توان اجزا را با همدیگر و در ارتباط با هم مورد توجه قرار داد.

۶- نکته بعدی، پنج دهه تجربیات توسعه در جهان و ایران است که نگاهی به شهر داشت و توسعه را فقط در شهر، آن هم در شهرهای بزرگ، یعنی کانون‌های خاص می‌دید. آثار این نگاه‌ها نشان می‌دهد که این الگو حداقل در کشورهای جهان سوم از جمله کشور ما، کارساز نبوده است. نگاه شهرنشینی و تمرکز در شهرها با اتخاذ راهبرد

رشد و صنعتی شدن شتابان آن هم در شهرهای بزرگ آثار و مشکلاتی داشته و دارد که همگی هنوز هم آثار آن را شاهدیم: از جمله حاشیه‌نشینی و مراکز جمعیتی فقیر در کنار کلان‌شهرها، آسیب‌های اجتماعی و برهم خوردن موازنه محیطی. از این رو پرداختن به توسعه روستایی از دید توازن‌های محیطی، اجتماعی و اقتصادی در گستره سرزمین نیز ضرورت دارد.

۷- نکته بعدی سهم جمعیت و کارکرد حوزه‌های روستایی در تولید ناخالص ملی است. جامعه روستایی و فعالیت مبنایی آن ۲۵ درصد از تولید ناخالص ملی را به خود اختصاص داده و حتی بخش قابل توجهی از ارزش حاصل شده از صادرات غیر نفتی نیز به اقتصاد روستایی تعلق دارد. اگر تامین بخشی از مواد اولیه صنایع شهری را توسط بخش کشاورزی لحاظ نماییم، ضرورت توجه ابعاد وسیع‌تری می‌یابد.

در نهایت می‌باید به مساله مهاجرت‌های رو به تزاید سرمایه‌های انسانی و مادی از جانب حوزه‌های روستایی به حوزه‌های شهری به ویژه کلان‌شهرها که خود اکنون با مسایل گسترده‌ای مواجه می‌باشند نیز اشاره داشت. تخلیه روستاها علاوه بر پیامدهای نابهنجار در نقاط مقصد - شهرها - وحدت کالبدی سرزمین را نیز با خطر مواجه می‌نمایند؛ از این رو تدوین چشم‌انداز بلند مدت و آینده ممکن توسعه روستایی ضرورتی تام در کشور به شمار می‌رود؛ زیرا «راهبرد ملی توسعه پایدار روستایی»^۱ به عنوان سنگ بنای چشم‌انداز بلند مدت توسعه روستایی، در واقعیت امر به مثابه قطب‌نمایی است که مسیر و محتوی حرکت به منظور دستیابی به رفاه پایدار روستاییان را برای کارگزاران، نهادهای مدنی، مردم و بازار،

^۱ - National Sustainable Rural Development Strategy (NSRDS).

مشخص می‌سازد؛ بنابراین، راهبرد ملی توسعه پایدار روستایی، مجموعه‌ای هماهنگ و یکپارچه از فرایندهای شناخت، تحلیل و برنامه‌ریزی، برای برآورده ساختن اهداف فراگیر و بهم مرتبط در حوزه‌های موثر اکولوژیکی، انسانی، اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، نهادی و سرزمینی را در افق بلندمدت، در بر می‌گیرد.

۳- تعریف و ضرورت تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد

۳-۱- تعریف برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد

برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد برنامه‌ای است که در برای هدایت منابع انسانی و مادی استان اعم از بخش خصوصی و بخش دولتی به سمت ساختن آینده‌ای روشن‌تر برای ساکنان مناطق روستایی استان سوق خواهد داد. درک درست از مسایل و مشکلات مناطق روستایی بر پایه مشارکت دادن آنها از ابتدای فرایند برنامه‌ریزی و تلفیق آن با دیدگاه‌ها و تجربیات مدیران و مسوولان امر توسعه روستایی استان به انضمام تحلیل‌های کارشناسی بر روی آنها این اطمینان را به وجود می‌آورد که برنامه تهیه شده مطابقت زیادی با خواست و نیازهای مردم مناطق روستایی استان داشته باشد.

۳-۲- ضرورت تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد

توسعه پایدار استان یزد بدون تردید وابستگی زیادی به توسعه و حفظ روستاها و مناطق روستایی داشته و این امر باید از اهمیت بسیار بالایی در نظام برنامه‌ریزی استان برخوردار باشد. سکونتگاههای روستایی استان با بیش از ۲۰۰۰ آبادی دارای سکنه امکان بهره‌برداری

از منابع آب و خاک پراکنده استان را فراهم نموده است. تغییر و تحولات اقتصادی، اجتماعی و فنی چالشهای بسیاری را فرا روی مناطق روستایی قرار داده اند که بی توجهی نسبت به آنها و کمبود ملاحظه آنها در فرایند برنامه ریزی ممکن است به سرعت منجر به نابودی روستاها گردند. مناطق روستایی هم به عنوان سکونتگاه و هم به عنوان مراکز تولید فقط زمانی خواهند توانست بر پا بمانند که از طریق برنامه ریزی مناسب قادر به رقابت با سکونتگاههای دیگر و سایر مراکز تولید باشند. این موضوع با توجه به محدودیت های طبیعی مناطق روستایی استان یزد اهمیت بسیار بیشتری دارد.

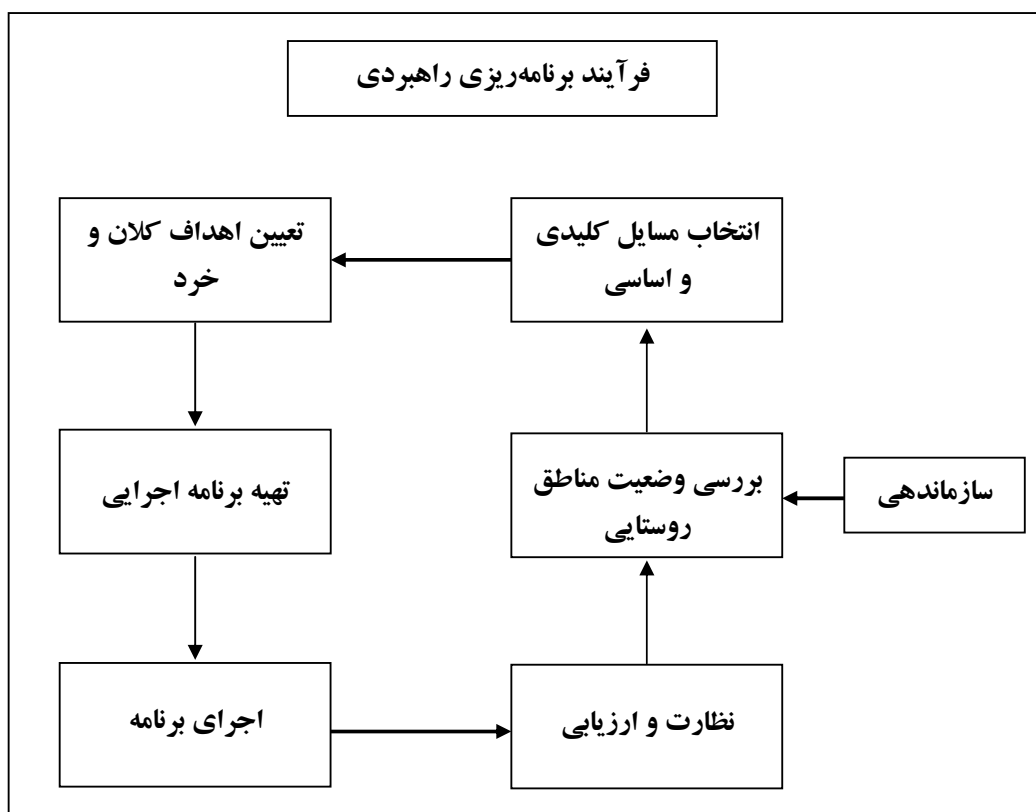
بر این اساس تهیه و تدوین برنامه راهبردی (استراتژیک) توسعه روستایی استان یزد که جهت گیری و اقدامات توسعه روستایی در آن مشخص شود اهمیت زیادی داشته و به همین دلیل در دستور کار سازمان های ذیربط استان قرار گرفت. این برنامه با هدف دستیابی به توسعه روستایی هماهنگ و یکپارچه و تهیه برنامه استراتژیک (راهبردی) توسعه روستایی استان در افق بلندمدت، میان مدت و کوتاه مدت و هماهنگی نهادهای درگیر در توسعه روستایی استان تدوین شده است.

۴- فرایند عمومی تدوین برنامه ریزی راهبردی

تصمیمات توسعه ای باید بر مبنای منابع و امکانات در دسترس و موجود، وضعیت اقتصادی فعلی و آتی سایر مناطق و نواحی و نیازهای ساکنان مناطق روستایی باشد. فرایند برنامه ریزی راهبردی مشارکتی از طریق تعیین مسیر برای اقدامات و تصمیماتی که در آینده

برای مناطق روستایی باید اتخاذ کردند کمک بزرگی به فرایند توسعه مناطق روستایی می نماید. در یک حالت عمومی فرایند برنامه ریزی راهبردی به صورت نمودار (۲) است:

نمودار شماره (۲) چارچوب تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی

۴-۱ - سازماندهی

عامل کلیدی در موفقیت برنامه ریزی راهبردی مشارکت مردم و دست اندرکاران اجرای برنامه در تهیه برنامه ای است که از چنین فرایندی حاصل می شود. اولین گام در این

خصوص تعیین گروه‌هایی از نمایندگان و منتخبین مردم، کارشناسان و مسوولان است که به طرز قابل قبولی هم معرف جامعه مورد نظر و دیدگاه‌ها و مسایل و مشکلات آنها باشند.

۴-۲- شناخت و بررسی وضع موجود

توسعه روستایی نیازمند شناخت و درک صحیح از شرایط و اوضاع مناطق روستایی، امکانات، منابع و محدودیت‌ها، فرصت‌های استفاده از منابع و سیاست‌ها و خط مشی‌های منطقه‌ای و ملی تاثیرگذار بر آنها است. بررسی شناخت وضع موجود می‌تواند از طریق شناسایی نقاط قوت و ضعف درونی مناطق روستایی و همچنین فرصت‌ها و تهدیدهای بیرونی پیش روی مناطق این درک و برداشت را به وجود آورد.

۴-۳- شناسایی مسایل و مشکلات کلیدی و اساسی

با آنکه مسایل و مشکلات زیادی در مناطق روستایی ممکن است وجود داشته باشند ولی توجهات در برنامه‌ریزی راهبردی باید بر روی مسایل کلیدی و اساسی قرار گیرد. از طریق برگزاری جلسات مشارکتی افراد و گروه‌های برنامه‌ریزی می‌توانند این مسایل و مشکلات کلیدی و مهم را شناسایی و مطرح نمایند.

۴-۴- تعیین اهداف و راهبردهای پیشنهادی

زمانی که مسایل و مشکلات شناسایی شدند تیم برنامه‌ریزی بر اساس آنها اقدام به تعریف اهداف کلان و راهبردهای مربوطه می‌نماید. این اهداف سپس باید برای بحث و بررسی بیشتر به تیم برنامه‌ریزی و مسوولان مربوطه ارایه شوند. اهداف کلان در حقیقت نتایجی هستند که جامعه انتظار و تمایل دارد به آن دست یابد. این اهداف اغلب به صورت یک چالش بیان می‌شوند.

۴-۵- تهیه برنامه اجرایی

بعد از اینکه اهداف کلان و راهبردها مورد بحث و بررسی قرار گرفتند لازم است دستگاه‌ها و نهادهای کلیدی اجرا کننده هر کدام از راهبردها شناسایی شوند و بر این اساس یک برنامه اجرایی که راهبردها را عملی نماید تهیه شود. برنامه اجرایی باید کلیه گام‌هایی که باید برداشته شوند را فهرست نموده و این اطمینان را به وجود آورد که اقدامات در زمان پیش بینی شده اجرا می‌شوند. مجریان کلیدی نهادها و دستگاه‌هایی هستند که مسوولیت راهبردی را می‌پذیرند و نهادهای پشتیبان نهادهایی هستند که مجری اقدامات خواهند بود.

۴-۶- اجرای برنامه

اگر برنامه اجرایی خوب تنظیم شده باشد به فرایند اجرای برنامه از طریق فهرست‌بندی دقیق اقدامات و چارچوب زمانی اجرای آنها کمک می‌کند. بنابراین فرایند اجرا باید کاملاً بر اساس برنامه اجرایی صورت پذیرد. البته مسایل پیش بینی نشده ممکن است تغییراتی را در حین انجام کار به وجود آورند. از همین رو نظارت بر اجرای برنامه توسط تیم نظارتی و یا کمیته برنامه‌ریزی ضروری می‌باشد.

۴-۷- نظارت بر نتایج

نظارت مستمر برنامه به دستگاه‌های دولتی پشتیبان و حمایت کننده از آن این امکان را می‌دهد که با اطلاعاتی که به دست می‌آورند به ارزیابی پیشرفت‌های به عمل آمده در نتیجه اجرای برنامه پردازند. نظارت علاوه بر ارزیابی پیشرفت برنامه همچنین به مطالعه تغییرات ایجاد شده در وضع موجود به بررسی بودجه و تخصیص منابع مصرف شده در طول برنامه می‌پردازد.

۵- فرایند تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد

فرایند تهیه و اجرای برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد از همان فرایند عمومی

برنامه ریزی راهبردی پیروی کرده و مراحل زیر را شامل می شود:

۱- سازماندهی و تعیین متولی

۲- شناخت وضع موجود

۳- شناسایی مسایل و مشکلات کلیدی

۴- تعیین اهداف و راهبردها

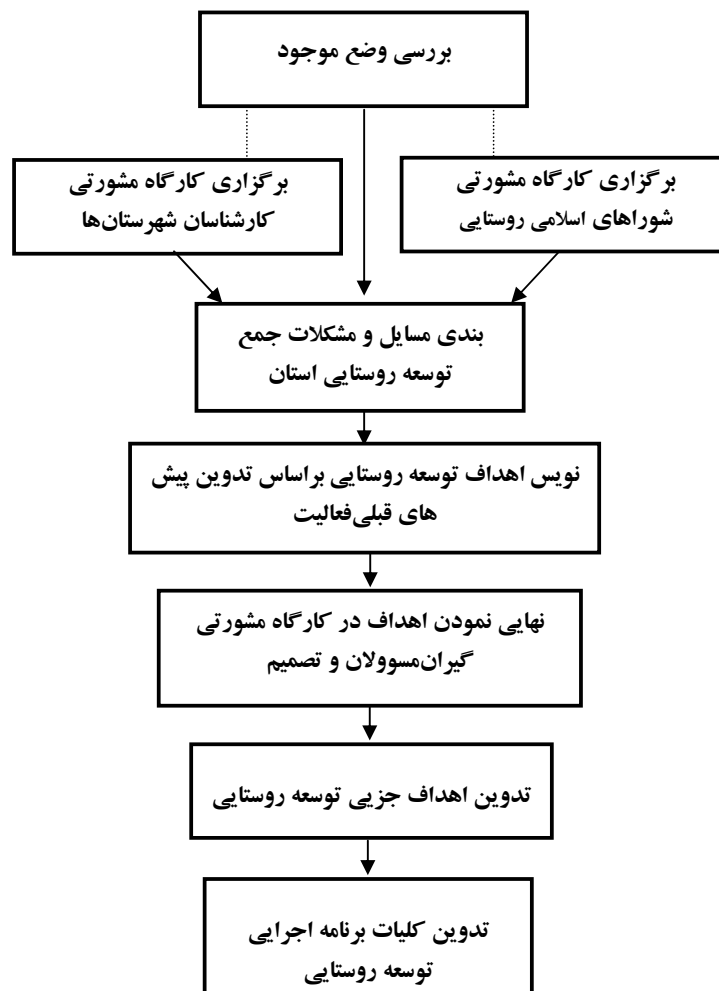
۵- تدوین عناوین برنامه اجرایی

۶- تدوین برنامه اجرایی

۷- اجرای برنامه

۸- ارزیابی و نظارت بر نتایج

نمودار شماره (۳) چارچوب اولیه تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی

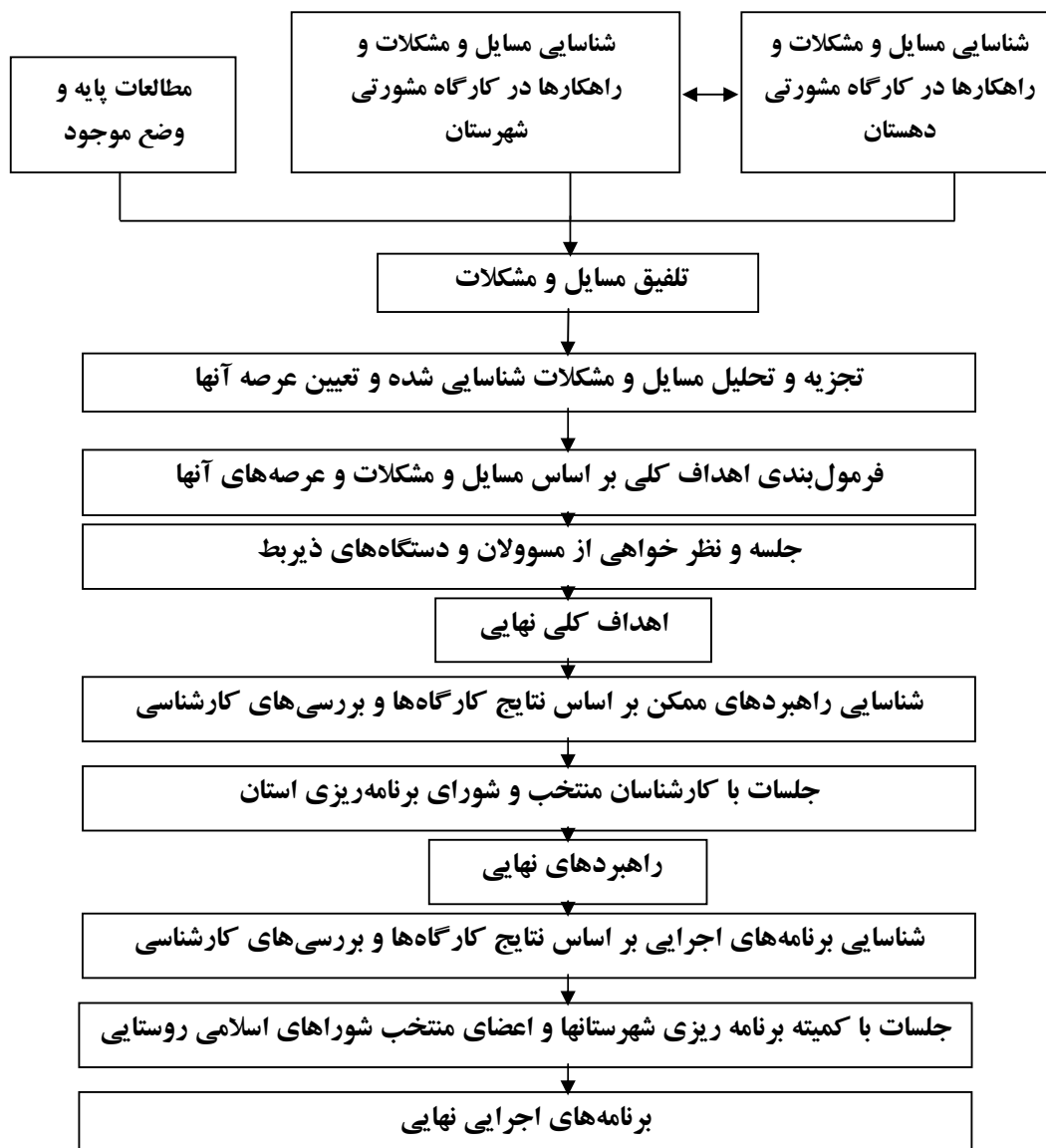
در تهیه و تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی استان یزد فرایند فوق با تلفیق شیوه برنامه‌ریزی مشارکتی مورد استفاده قرار گرفت. با توجه به توانایی‌ها و ویژگی‌های روش برنامه‌ریزی راهبردی توسعه روستایی و تاکید آن بر مشارکت محلی، در این مطالعه برای تدوین راهبردهای توسعه روستایی استان یزد از روش مشارکتی استفاده شد. براساس نمودار

فوق تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی یزد آغاز شد. در عمل تدوین برنامه بر اساس روند زیر انجام پذیرفت.

پس از تدوین پیش نویس برنامه راهبردی توسعه روستایی دهستان ها و شهرستان ها، بر اساس چارچوب نهایی تدوین برنامه راهبردی و توصیه ستاد هماهنگی طرح، پیش نویس در اختیار اعضای کمیته برنامه ریزی شهرستان و بعضی از اعضای شوراهای اسلامی روستایی و بخش قرار گرفت و در جلسه مشترکی نقطه نظرات آنان اخذ شد. در جدول برنامه ها، برنامه هایی که بنا به توصیه این عزیزان در سطح دهستان و شهرستان اضافه شده با هاشور مشخص شده است.

نمودار شماره (۴) چارچوب نهایی تدوین برنامه راهبردی توسعه روستایی

استان یزد

۵-۱- سازماندهی

به منظور شروع فرایند برنامه‌ریزی سازماندهی مناسبی از فرایند برنامه‌ریزی، عوامل برنامه‌ریزی و برنامه عملیاتی برنامه‌ریزی تهیه شد. فرایند برنامه‌ریزی بر اساس فرایند عمومی برنامه‌ریزی راهبردی استوار شد تا از رویه‌های استاندارد موجود تبعیت شده باشد. عوامل برنامه‌ریزی با توجه به ماهیت مشارکتی بودن آن در سطوح مختلف تعیین شدند. اعضای شوراهای اسلامی روستاهای دهستان‌های مختلف استان، برخی از خبرگان روستایی، کارشناسان و مسوولان شهرستانی امور توسعه روستایی، کارشناسان و مسوولان استانی امور توسعه روستایی، مشاورین برنامه‌ریزی مشارکتی و مشاورین برنامه‌ریزی روستایی از مهمترین عوامل برنامه‌ریزی بودند که بر اساس برنامه زمان‌بندی شده به صورت ترکیبی و یا مجزا در هر کدام از مراحل فرایند برنامه‌ریزی مشارکت پیدا نمودند. نهادهای پشتیبان فرایند برنامه‌ریزی را سازمان جهاد کشاورزی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی تشکیل می دادند.

۵-۲- بررسی وضع موجود استان یزد

در فرایند تهیه و تدوین طرح راهبردی توسعه روستایی استان یزد از مطالعاتی که به همین منظور ولی قبل از شروع فرایند برنامه‌ریزی تهیه شده بود استفاده شد. این مطالعات کلیه ابعاد زندگی اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی مناطق روستایی استان یزد را مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می دادند و نتایج حاصل از این بررسی‌ها به عنوان مبنایی برای تحلیل‌های کارشناسی و افزایش دقت در فرایند برنامه‌ریزی با استناد به آمار و ارقام گردآوری شده در این مطالعات مورد استفاده بودند. یافته‌های این مطالعات همچنین مبنای

مناسبی برای مقایسه دیدگاه‌ها و نظرات شرکت کنندگان در فرایند برنامه‌ریزی و نتایج مطالعات کارشناسی وضع موجود قرار گرفت.

۵-۳- شناسایی و تجزیه و تحلیل مسایل و مشکلات روستایی استان یزد

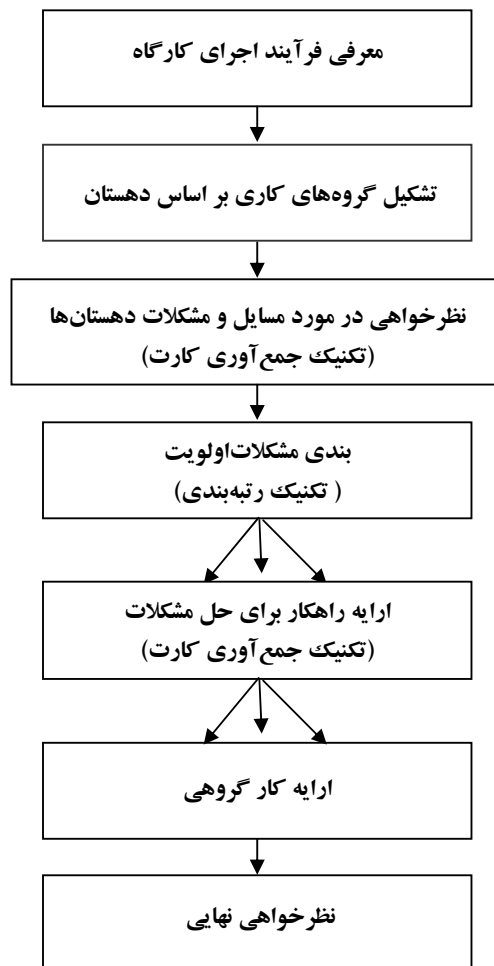
اولین گام عملی از فرایند برنامه‌ریزی شناسایی و تعیین مسایل و مشکلات کلیدی مناطق روستایی استان بود. برای انجام این کار یک فرایند از پایین به بالا مورد استفاده قرار گرفت. بدین ترتیب ابتدا کارگاه‌های مشورتی با حضور اعضای شوراهای اسلامی و برخی خبرگان محلی برای هر دهستان برگزار شد. سپس کارگاه‌های مشورتی دیگری در سطح شهرستانی با حضور کارشناسان و مسوولان شهرستانی برگزار شد. هدف اصلی این کارگاه‌ها یافتن مهمترین مسایل و مشکلات مناطق روستایی استان بر اساس دیدگاه‌های مردمی و کارشناسان بود. پس از تنظیم و تدوین نتایج کارگاه‌ها عملیات تلفیق یافته‌های این دو دسته از کارگاه‌ها صورت پذیرفت تا مسایل و مشکلاتی که هم از نظر کارشناسان و هم از نظر اعضای شوراهای اسلامی اهمیت و اولویت بیشتری دارند شناسایی شوند. نتایج حاصل از این عملیات در گزارش‌های ویژه‌ای که به همین منظور تهیه شده است ارایه شده‌اند.

نمودار شماره (۵) فرایند برگزاری کارگاه‌های مشورتی شوراهای اسلامی

روستایی و خبرگان محلی در سطح دهستان‌ها

نمودار شماره (۶) فرایند برگزاری کارگاه‌های مشورتی کارشناسان و مسوولان شهرستان‌ها (اعضای شورای برنامه‌ریزی شهرستان)

نتایج حاصل از این کارگاه‌ها و تلفیق نتایج به دست آمده مسایل و مشکلات کلیدی مناطق روستایی استان را به تفکیک دهستان‌ها، شهرستان‌ها و کل استان مشخص می نمود. بر این اساس مهمترین مسایل و مشکلات مناطق روستایی استان به صورت زیر شناسایی شدند:

۱- بیکاری

۲- کمبود درآمد

۳- کمبود آب

۴- کمبود امکانات زیربنایی و رفاهی

۵- کمبود امکانات آموزشی

۶- ضعف برنامه‌ریزی و مدیریت

۷- وجود نظام خرده‌مالکی

نتایج حاصل از تلفیق مسایل و مشکلات در هر سطح به منظور اطمینان بیشتر در جلساتی که به همین منظور تشکیل شدند نهایی شدند. در ادامه در گزارش استانی خلاصه‌ای از وضع موجود استان و در گزارش شهرستان‌ها نیز خلاصه‌ای از وضع موجود هر شهرستان ارائه خواهد شد.

۵-۴- تدوین اهداف و راهبردهای توسعه روستایی استان

به عنوان گام دوم در فرایند برنامه‌ریزی تدوین اهداف و راهبردها در دستور کار تیم برنامه‌ریزی قرار گرفت. برای این منظور ابتدا مشکلات به عرصه‌های مختلف طبقه‌بندی شدند. عناوین این عرصه‌ها عبارت بودند از:

- عرصه اکولوژیکی زیست محیطی
- عرصه اجتماعی - فرهنگی
- عرصه اقتصادی
- عرصه فیزیکی - کالبدی

• عرصه مدیریتی - نهادی

آنگاه بر مبنای مسایل و مشکلات اهداف و راهبردهای متعددی شناسایی و پس از برگزاری جلسات مشورتی متعدد در سطوح مختلف اهداف و راهبردها به تفکیک هر کدام از عرصه‌ها به صورت زیر فرمول‌بندی و نهایی شدند:

جدول (۱) اهداف و راهبردهای عرصه اکولوژیکی و زیست محیطی

اهداف	راهبردها
کاهش آسیب پذیری ناشی از بلایای طبیعی در محیط‌های روستایی	ظرفیت سازی و توانمندسازی مقابله با بیابان‌زایی مدیریت و تنظیم منابع آب برای مواجهه با پدیده خشکسالی مدیریت و طراحی برنامه‌های مناسب برای مقابله با پدیده سیلاب مدیریت همه جانبه برای کاهش عوارض ناشی از زلزله
مدیریت و بهره‌وری پایدار از منابع طبیعی	استفاده و تقویت فرایندهای مشارکتی برای ارتقای آگاهی و استفاده موثر، متوازن و حفاظت از منابع طبیعی مبتنی بر دانش بومی توسعه شبکه بهداشتی دفع فاضلاب و پسماندها در محیط‌های روستایی ظرفیت‌سازی قانونی، حقوقی و اجرایی برای حفاظت از جنگل‌ها، مراعات، اراضی کشاورزی و حریم انهار منطقه‌بندی فعالیت کشاورزی در تناسب با توان و ظرفیت‌های اکولوژیکی

جدول (۲) اهداف و راهبردهای عرصه اجتماعی فرهنگی

اهداف	راهبردها
ارتقای هویت فرهنگی جوانان روستایی	ساماندهی امور فرهنگی - اجتماعی در نواحی روستایی
بهبود پویایی میراث فرهنگی و ارتقای هویت و تعلق خاطر مکانی به ویژه در نزد جوانان	انعکاس زمینه‌های جاذب و ماندگار فرهنگی روستاییان در رسانه‌های جمعی تقویت فرآیندهای مشارکتی و نهادینه کردن اهمیت میراث فرهنگی و نگهداشت آن توسط مردم تقویت و توسعه نهادهای درونزا و شبکه‌های نهادی برای برگزاری جشنواره‌های بومی و فرهنگی
توسعه امنیت و حقوق فردی و اجتماعی روستاییان	تسهیل در دسترسی بهینه روستاییان به نهادهای حقوقی - قضایی توسعه و تسهیل و حمایت از فرآیندهای مشارکتی برای ارتقای حقوق شهروندی به ویژه برای زنان و جوانان روستایی گسترش پوشش شبکه‌های تامین نظم و امنیت روستایی
توسعه سطح دانش، بینش، آگاهی و مهارت روستاییان	تقویت نظام و شبکه‌های اطلاع‌رسانی روستایی ساماندهی ارایه خدمات آموزشی مناسب ساماندهی ارایه خدمات آموزشی مناسب طراحی و پیاده‌سازی برنامه‌های آموزش فنی - حرفه‌ای و به ویژه غیر رسمی برای ارتقای مهارت‌های روستاییان

توسعه نظام سلامت و تامین اجتماعی	تقویت و گسترش برنامه‌های حمایتی و تامین اجتماعی روستاییان تقویت و گسترش پوشش شبکه بهداشت و درمان روستایی
ظرفیت‌سازی برای دسترسی به فرصت‌ها و منابع برای ارتقای سطح زندگی اقشار آسیب‌پذیر روستایی (فقرا، زنان و جوانان)	حمایت و تشویق تشکیل صندوق‌های اعتباری تقویت فرآیندهای توسعه مشارکتی و شبکه‌های نهادی در برای انسجام‌بخشی به فعالیت‌های اجتماعی - اقتصادی فقرا و زنان تقویت فرآیندهای توسعه مشارکتی و شبکه‌های نهادی در برای انسجام‌بخشی به فعالیت‌های اجتماعی - اقتصادی فقرا و زنان

جدول (۳) اهداف و راهبردهای عرصه اقتصادی

اهداف	راهبردها
ارتقای بهره‌وری و رقابت‌پذیری بخش کشاورزی	افزایش بهره‌وری از عوامل تولید در بخش کشاورزی پیریزی اقدامات سنجیده و مناسب در به حداقل رساندن ضایعات محصولات در مراحل پیشین و پسین تولید تقویت پیوندهای بازار و واحدهای تولیدی بخش کشاورزی تقویت خدمات ترویجی تقاضامحور برای کشت ارگانیک و استفاده موثر (و محدود) از نهاده‌های بیرونی تقویت شبکه زیرساختی و پشتیبان بخش کشاورزی تقویت و تنوع‌بخشی به فعالیت‌های زیربخش کشاورزی به ویژه تولیدات دارای ارزش افزوده بالا طراحی و اجرای سیاست‌ها و روش‌های متناسب با انواع نظام‌های بهره‌برداری

توسعه و بهره‌گیری از مزیت‌های رقابتی در مناطق ویژه روستایی	
ایجاد و تقویت شبکه‌های بازار صادراتی در مناطق روستایی	
تقویت و توسعه فعالیت‌های صنعتی مکمل و تبدیلی با توجه به	
قابلیت‌های تولید محصولات کشاورزی و مواد معدنی در مناطق	
روستایی	
توسعه فعالیت‌های خدمات پشتیبانی از تولید و اطلاع‌رسانی	
توسعه فعالیت‌های صنعتی در مقیاس کوچک و متوسط در	
محیط‌های روستایی با تاکید بر فراوری منابع روستایی	
توسعه و بهره‌گیری از قابلیت‌ها و ظرفیت‌های توریستی و اکوتوریسم	
فضاهای روستایی	ظرفیت‌سازی محیطی برای
اصلاح نظام تولید و بهره‌برداری	پیشبرد رشد پایدار اقتصاد
ایجاد ثبات در نوسانات بازار و گسترش پوشش بورس محصولات	روستایی
کشاورزی و غیر کشاورزی	
پی‌ریزی ترتیبات مناسب قانونی، حقوقی و حمایتی برای ترغیب	
بخش خصوصی و غیر دولتی برای افزایش سرمایه‌گذاری در	
محیط‌های روستایی	
پی‌ریزی ترتیبات مناسب قانونی، حقوقی و حمایتی برای ترغیب	
بخش خصوصی و غیر دولتی برای افزایش سرمایه‌گذاری در	
محیط‌های روستایی	
پی‌ریزی ترتیبات مناسب قانونی و حقوقی در برای تثبیت مالکیت بر	
اموال و دارایی‌های روستاییان	

پی‌ریزی ترتیبات مناسب قانونی و حقوقی در برای تثبیت مالکیت بر اموال و دارایی‌های روستاییان تسهیل در دسترسی بهینه تولیدکنندگان روستایی به اطلاعات و بازار تعمیق و گسترش پوشش بیمه‌ای دارایی‌ها و محصولات کشاورزی تقویت و گسترش پوششی هدفمند شبکه بانکی و خدمات مالی خرد محلی	
---	--

جدول (۴) اهداف و راهبردهای عرصه فضایی - کالبدی

اهداف	راهبردها
بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستاها از طریق ارائه خدمات عمومی و اجتماعی	ارتقا و بهبود زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی در مراکز روستایی
بهسازی فیزیکی / کالبدی سکونتگاه‌های روستایی	بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستاها از طریق ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها و تاسیسات زیربنایی بهسازی کالبدی مشارکتی در کانون‌های برتر روستایی هدایت و جهت‌دهی منابع و اعتبارات مسکن روستایی به سمت خانوارهای نیازمند از جمله جوانان مقاوم‌سازی مساکن روستایی

توسعه و بهبود روابط عملکردی متقابل بین مجموعه‌های روستایی و نقاط شهری	تقویت هم پیوندی و تعامل فعال میان شهر و روستا
هدایت طرح‌ها و پروژه‌های زیربنایی و عمرانی به سمت نواحی روستایی نیازمند	توسعه و بکارگیری رهیافت سرزمینی - آمایشی در مدیریت توسعه (سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجرا) نواحی روستایی

جدول (۵) اهداف و راهبردهای عرصه مدیریتی و نهادی

اهداف	راهبردها
بهبود نظام مدیریت توسعه روستایی برای ارتقای هماهنگی و تمرکززدایی از تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی توسعه	پی‌ریزی سازوکار مناسب اجرایی برای ارتقای هماهنگی بین بخشی در فرایند مدیریت توسعه روستایی تمرکززدایی از نظام متمرکز تصمیم‌سازی، برنامه‌ریزی و تخصیص منابع و تقویت مدیریت و برنامه‌ریزی محلی
توسعه، تعمیق و ترویج نظام خدمات کارشناسی - مهندسی در محیط‌های روستایی	تعریف و طراحی نظام خدمات کارشناسی - مهندسی متناسب با ظرفیت‌ها و نیازها - تقاضاهای جامعه روستایی تعریف و طراحی نظام خدمات کارشناسی - مهندسی متناسب با ظرفیت‌ها و نیازها - تقاضاهای جامعه روستایی
توسعه نظام اطلاعات، نظارت و ارزشیابی روستایی	ایجاد و توسعه ساختار و سازو کار لازم برای نظارت و ارزشیابی توسعه روستایی در سطوح منطقه‌ای و محلی سازماندهی شبکه اطلاعات و ارتباطات روستایی

۵-۵- تهیه و تدوین برنامه اجرایی

با مشخص شدن اهداف و راهبردها تهیه برنامه اجرایی برنامه راهبردی توسعه روستایی استان در دستور کار قرار گرفت. بدین منظور ابتدا کلیه اقدامات اجرایی ممکن بر اساس نظرات به دست آمده در کارگاه‌های مشورتی و همچنین دیدگاه‌های کارشناسی به تفکیک هر کدام از اهداف و راهبردها شناسایی شدند و سپس در جلساتی که به همین منظور برگزار شد تلفیق و نهایی شدند. بر این اساس به تفکیک هر کدام از عرصه‌ها و راهبردها و متناسب با شرایط محلی برنامه‌های اجرایی در سطوح دهستان، شهرستان و کل استان تهیه و تدوین شد. برنامه اجرایی شامل سه جزء اساسی است که مشخص می‌نماید چه اقدامی توسط چه نهاد و یا نهادهایی و در چه زمانی به مرحله اجرا در خواهد آمد. در ادامه عناصر واجزای تشکیل دهنده‌ی برنامه راهبردی بیان می‌شود.

۵-۵-۱- عناوین برنامه اجرایی

در برنامه اجرایی منظور از برنامه، مجموعه اقداماتی است که برای دستیابی به هدفی معین باید به اجرا درآید. در یک تقسیم‌بندی کلی برنامه‌ها به دو دسته مستقیم و غیرمستقیم قابل تشخیص‌اند. سرمایه‌گذاری‌ها، ایجاد تشکیلات جدید، وضع قوانین و مقررات، آموزش، بازآموزی همه توسط نهادهای مرتبط انجام شده و جزء برنامه‌های مستقیم آنها در راستای تحقق اهداف مورد نظر می‌باشند.

بعضی از برنامه‌ها ممکن است با توجه به جنبه‌های مختلف اقتصادی، مدیریتی و اکولوژیک آن در چند عرصه آمده باشد، در این موارد تاکید روی جنبه مورد نظر بوده و با توجه به اهمیت موضوع ارایه شده است. برنامه‌های ارایه شده برگرفته از راهکارهای

پیشنهادی اعضای شوراهای اسلامی روستایی و کارشناسان شهرستان‌ها و مطالعات کارشناسی مرحله اول و مشاوره با مسوولان شهرستان‌ها و استان یزد می‌باشد. در جداول برنامه، در کنار ستون عناوین برنامه‌های اجرایی، ستون ردیف قرار دارد شماره ردیف‌ها امکان جستجوی سهل‌تر اجزای برنامه در صفحه بعد را فراهم می‌نماید.

۵-۵-۲- زمان اجرا

یکی از اجزای برنامه راهبردی زمان اجرای آن است. زمان اجرا در برنامه‌های راهبردی تهیه شده به سه دسته کلی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت تقسیم شد.

۵-۵-۳- متولی

با توجه به اینکه برنامه راهبردی توسعه روستایی یک طرح فرابخشی است و سازمان‌های مختلف در اجرای آن نقش دارند، سعی شده است متولی اصلی هر برنامه و سایر سازمان‌های همکار اعم از دولتی و خصوصی با توجه به وظایف قانونی آنها مشخص شوند.

۵-۵-۴- تامین اعتبار

در تدوین برنامه‌های اجرایی منابع تامین اعتبار به شکل دولتی، خصوصی، اعتبارات بانکی و بین‌المللی دسته‌بندی شده‌اند.

۵-۵-۵- مشارکت مردم

همچنین به منظور اطمینان از مشارکت مردم در اجرای برنامه در کلیه برنامه‌ها نحوه مشارکت مردم نیز مورد توجه قرار گرفته است. نحوه بکارگیری مشارکت مردم در هر برنامه به شرح زیر مشخص شده است:

۱- فرایند تصمیم‌گیری: در ابتدای شروع برنامه مردم در فرایند تصمیم‌گیری مشارکت دارند.

۲- اجرا: برنامه توسط مردم (بخش خصوصی) اجرا می‌شود.

۳- مشارکت مالی: مردم (بخش خصوصی) در تامین منابع مالی برنامه مشارکت دارند.

۴- بهره‌برداری و نگهداری: چنانچه تحقق برنامه منجر به ایجاد امکان یا خدماتی شود، بهره‌برداری و نگهداری آن امکان به عهده مردم است.

۵- ارزشیابی و نظارت: برنامه توسط مردم ارزشیابی می‌شود و باید سازوکاری برای اعمال نقطه نظرات مردم در نظر گرفت. تشریح این امر در برنامه اجرایی مشخص خواهد شد.

۵-۵-۶- پیش‌نیازهای اجرا

رسیدن به اهداف و تحقق و اجرای برنامه‌های توسعه روستایی مستلزم فراهم نمودن مقدمات و پیش‌نیازهایی می‌باشد که معمولاً خود در شمار اقدامات قرار نمی‌گیرند یا در صورتی که جزو اقدامات نیز باشند جزء اقدامات کلیدی و مهم می‌باشند.

پیش‌نیازهای قانونی

پیش‌نیازهای تحقیقاتی - پژوهشی

پیش‌نیازهای مالی - بودجه‌ای

پیش‌نیازهای هماهنگی - سازماندهی

پیش‌نیازهای مشارکتی

پیش‌نیازهای ترویجی - آموزشی

۵-۵-۷- شاخص ارزشیابی

مرحله نهایی هر برنامه ارزشیابی آن است. ارزشیابی صحیح از هر برنامه میزان موفقیت یا کمبود موفقیت آن را نشان خواهد داد و نحوه حرکت و ادامه مسیر را روشن خواهد کرد. بر این اساس شاخص ارزشیابی هر برنامه مشخص شده است. بر مبنای این شاخص امکان ارزیابی عملکرد برنامه نیز تعیین می شود.

۵-۵-۸- نحوه سنجش شاخص ارزشیابی

نحوه سنجش شاخص ارزشیابی یکی از عناصر برنامه راهبردی را تشکیل می دهد بر اساس این عنصر چگونگی سنجش شاخص ارزشیابی مشخص شده است.

۱- تصویری از وضع موجود شهرستان بافق

شهرستان بافق با مساحتی معادل ۱۷۶۱۲/۸ کیلومتر مربع، دومین شهرستان استان یزد از لحاظ مساحت است که در قسمت جنوب شرقی استان قرار گرفته است. از میان دهستان‌های این شهرستان، دهستان مبارکه و جلگه به ترتیب با مساحت‌هایی معادل ۸۰۶۵/۹ و ۴۹۴۱/۹ کیلومتر مربع به ترتیب بزرگترین دهستان‌ها می‌باشند.

مهمترین عارضه طبیعی در این شهرستان کویر در انجیر می‌باشد که با امتداد شمال غرب جنوب شرق در غرب و شمال غرب شهر بافق قرار دارد. این شهرستان در غرب و جنوب غرب به کوه‌های بدبخت کوه، باغ بیدمشک و کوه خونزا و در غرب کوه‌های باجگان و بن لخت محدود می‌شود (به جز بخش بهادران) که کوه بن لخت با ارتفاع ۳۰۰۲ متر بلندترین قله را تشکیل می‌دهد و گودترین نقطه در کویر در انجیر با ارتفاع ۹۷۰ متر واقع شده، کوه‌های جنوب غربی و غربی بعلت ماهیت لیتولوژیکی دارای ارتفاع کمتری می‌باشند. و مرفولژی هزار دره را بوجود آورده‌اند. حد فاصل ارتفاعات شرقی و غربی با کویر در انجیر به ترتیب گسله‌های پشت بادام و چاپدونی قرار دارند. دهستانهای کوشک و سبز دشت در مناطق مرتفع و مبارکه در منطقه پست قرار گرفت‌ه‌اند.

این شهرستان نیز همانند سایر شهرستان‌های استان یزد، دارای اقلیمی خشک و بیابانی است و میزان نزولات جوی در آن بسیار اندک می‌باشد تنها در محدوده کوچکی از این شهرستان، بارندگی به میزان ۱۵۰-۲۰۰ میلیمتر در سال گزارش شده است. بدین ترتیب این شهرستان از نظر منابع آب سطحی دچار کمبود بوده و منابع آب زیرزمینی عمده‌ترین منابع تامین کننده مصارف گوناگون آب می‌باشند. در حالی که قنات‌ها و چشمه‌های موجود در

این شهرستان، ۵۲ درصد منابع تامین کننده آب را تشکیل می دهند (۳۷ درصد تخلیه سالیانه آنها) از کل آب استحصالی می باشد که البته تشکیلات نئوژن و پالئوژن موجود در منطقه بر کمیت و کیفیت آنها اثر گذار خواهند بود.

یافته ها بیانگر این موضوع است که قدیمی ترین تشکیلات زمین شناسی تا جدیدترین آنها در این شهرستان وجود دارد. به همین جهت کانسارهایی همچون آهن، سرب و روی، فسفات، مس، اورانیوم، مرمیت، نمک، گل سخ، گچ، گرانیت از جمله عناصر معدنی این شهرستان می باشند. به جز دهستان آسفیج، سایر دهستانهای دارای مواد معدنی متنوعی می باشند. در این شهرستان ۲۴ معدن فعال و غیر فعال وجود دارد که تنها ۴ معدن فعال می باشند و ۸۳ درصد به صورت معادن غیر فعال هستند. بیشترین میزان تولید مربوط به دهستان مبارکه و معدن سنگ آهن چغارت است.

از آنجا که زمین لرزه های به ثبت رسیده در استان عموماً مربوط به گسله های موجود در قسمت جنوب شرقی و بویژه گسله بهاباد بوده است و با توجه به وجود گسله های جنبای موجود در منطقه از جمله گسله کوهبنان احتمال وجود زمین لرزه در این شهرستان بیش از سایر شهرستانهای استان می باشد.

براساس اطلاعات موجود ۱۹۴۴ نفر در بخش معدن فعالیت دارند که ۱۲۸۹ نفر از شاغلین این بخش در معدن سنگ آهن چغارت و ۵۶۹ نفر در معادن سرب و روی کوشک اشتغال دارند. بر این اساس حدود ۵۹ درصد از شاغلین روستایی این شهرستان در یخش معدن فعالیت دارند.

بر اساس تقسیمات سیاسی سال ۱۳۷۵ شهرستان بافق دارای ۶ دهستان بوده که بر اساس سرشماری سال ۱۳۷۵ جمعیتی معادل ۱۱۹۴۱ نفر بوده که نسبت به جمعیت سرشماری شده سال ۱۳۷۰ که ۱۵۳۲۷ نفر بوده کاهش معادل ۳۳۸۶ نفر را نشان می‌دهد. و این در حالیست که جمعیت مورد انتظار سال ۱۳۷۵ معادل ۱۶۶۴۳ نفر بوده است بدین ترتیب خالص مهاجرت در این شهرستان معادل ۴۷۰۲ بوده است.

از دیگر نکات قابل توجه، کاهش نسبت جنسی جمعیت در این شهرستان در طی دوره پنج‌ساله ۷۵-۱۳۷۰ است. این نسبت از ۹۹ در سال ۱۳۷۰ به ۹۴ در سال ۱۳۷۵ رسیده است. که دلیل عمده آن مهاجرت روستاییان بویژه مردان بوده است. یافته‌های همچنین حاکی از جوان بودن جمعیت روستایی است به طوریکه در مقابل ۳۸ درصد جمعیت زیر ۱۵ سال، تنها ۹ درصد از جمعیت بالای ۶۵ سال می‌باشند.

بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن جمعیت در سن کار در طی سال‌های ۱۳۷۰ لغایت ۱۳۷۵ از ۱۰۹۸۲ نفر به ۹۲۲۴ نفر کاهش یافته است با این وجود عرضه بالقوه نیروی کار در طی دوره مذکور از ۷۲ درصد به ۷۷/۲ درصد افزایش یافته است. در حالی که عرضه بالقوه نیروی کار در طی این پنج‌ساله افزایش یافته لکن جمعیت فعال و جمعیت شاغل در این دوره کاهش نشان می‌دهند به گونه‌ای که نرخ فعالیت از ۵۴/۸ درصد در سال ۱۳۷۰ به ۳۷/۹ درصد در سال ۱۳۷۵ و نرخ اشتغال از ۹۷/۸ درصد در سال ۱۳۷۰ به ۹۴/۹ درصد در سال ۱۳۷۵ تنزل یافته است و بدین ترتیب شاهد افزایش ۳ درصدی نرخ بیکاری در این شهرستان خواهیم بود.

افزایش نرخ باسوادی در این شهرستان همانند دیگر شهرستانهای استان کاملاً مشهود است. به گونه‌ای که نرخ با سواد از ۷۳ درصد در سال ۱۳۷۰ به ۷۵ درصد در سال ۱۳۷۵ رسیده است.

در این شهرستان، سطح زیر کشت محصولات زراعی ۴/۸ درصد تغییر نشان می‌دهد و در همین مدت سطح زیر کشت محصولات باغی به ترتیب نهال ۶۱ درصد و بارور ۴/۲ درصد افزایش داشته که عمده‌تاً مربوط به توسعه پسته کاری در حواشی کویر در انجیر می‌باشد. بیشترین سطح زیر کشت محصولات زراعی که معادل ۲۶۶۰ هکتار میباشد مربوط به گندم و بیشترین سطح زیر کشت محصولات باغی مربوط به خرما با ۱۷۷۰ هکتار می‌باشد. در این شهرستان طی دوره پنج‌ساله ۱۳۷۰ لغایت ۱۳۷۵ ظرفیت تولیدی برخی از محصولات زراعی و باغی از جمله گندم، روناس، زیره، انار، انگور، بادام و پسته افزایش داشته است که این افزایش عمده‌تاً ناشی از افزایش عملکرد در واحد سطح و افزایش سطح زیر کشت می‌باشد. در این شهرستان همچنین اصلاح نخلستان‌ها و تبدیل آنها به ارقام مرغوب از سال ۱۳۷۴ شروع شده که اجرای پروژه به ده تا پانزده سال وقت نیاز دارد که پیش بینی می‌شود باعث افزایش درآمد کشاورزان گردد.

دهستان‌های تابعه شهرستان بافق بجز دهستان جلگه دارای واحدهای بهره‌برداری اکثراً کوچک و بعضاً متوسط می‌باشد. و بدین ترتیب کاربرد ماشین آلات کشاورزی بیشتر در مرحله آماده سازی زمین بوده و برداشت تمام محصولات عمده‌تاً با دست صورت می‌گیرد. بدین ترتیب از نظر سطح مکانیزاسون این شهرستان در سطح استان در مقام چهارم قرار

می گیرد و ۱۶ درصد اراضی زیر کشت به شیوه مکانیزه، ۴۷ درصد به روش نیمه مکانیزه و ۳۷ درصد نیز به صورت غیر ماشینی کشت می شوند.

در این شهرستان نیز همانند دیگر مناطق استان یزد، خاکهای موجود فاقد مواد آلی لازم برای نیاز گیاهان می باشد و تنها در برخی از نواحی اراضی کشاورزی درجه ۳ وجود دارد. [همچنین تپه های شنی و شنزارهای موجود از عوامل تحدید کننده دیگر اراضی کشاورزی می باشند]. بدین ترتیب علیرغم نیاز به کودهای شیمیایی برای تامین مواد لازم، ارقام موجود حاکی از کاهش کود شیمیایی مصرفی در طی دوره ۷۵-۱۳۷۰ می باشد.

بر اساس سرشماری انجام شده در سال ۱۳۷۵، کل شاغلین بخش کشاورزی معادل ۱۴۵۰ نفر است که ۷۳ درصد از آنها را شاغلین روستایی تشکیل می دهند (۱۰۶۴ نفر) بدین ترتیب ۳۴/۷ درصد از شاغلین را در این شهرستان، شاغلین بخش کشاورزی تشکیل داده اند که در میان دهستان های مختلف، دهستان بنستان بیشترین سهم را داراست.

علوفه تولیدی در این شهرستان معادل ۴۵۶۲۴/۳۴ تن میباشد که نسبت به علوفه مصرفی کمبودی معادل ۱۴۲۲۲/۶ تن (۲۳/۷ درصد) وجود دارد بنابراین قسمت اعظم علوفه مصرفی، کنسانتره و بویژه خوراک طیور متکی به واردات از شهرهای مجاور و یا خارج از کشور است. حدود ۱۹ درصد گوشت قرمز و ۹۹/۸ درصد گوشت سفید و همچنین ۳۳ درصد شیر و ۳۳ درصد تخم مرغ تولیدی این شهرستان از بخش صنعتی است.

در این شهرستان سالانه حدود ۸۳۰/۶ تن شیر (حدود ۳۱ درصد) ۱۲۷۰/۸ تن گوشت قرمز (حدود ۵۸ درصد) و ۵۲/۷۳ تن پشم و کرک و مو (حدود ۹۶ درصد) محصول تولیدی دام های کوچک می باشد.

توزیع محل تولید گاوهای که به روش سنتی نگهداری می‌شوند نسبت به دامداریهای صنعتی توزیع متعادل‌تری دارند. به طوری که در تمامی دهستان‌ها گاو (داشتی و پرواری) به روش سنتی پرورش داده می‌شود. قابل ذکر است که اکثریت دام‌های موجود در این شهرستان به شیوه سنتی پرورش می‌یابند. و درمقابل طیور موجود در این شهرستان که تامین‌کننده گوشت سفید و تخم مرغ مصرفی می‌باشند غالباً به روش صنعتی پرورش یافت‌هاند.

بررسی پراکنده مکانی محصولات تولیدی با توجه به ارزش ریالی آنها نشان می‌دهد که دهستان جلگه بیشترین ارزش ریالی و رتبه نخست را به خود اختصاص داده و دهستان کوشک آخرین رتبه را ۷۴/۳ درصد ارزش ریالی تولیدات دامی این شهرستان مربوط به گوشت قرمز بوده و پس از آن شیر با ۸/۲۷ درصد ارزش محصولات دامی در رتبه دوم قرار داد و این در حالیست که عسل کمترین ارزش ریالی را به خود اختصاص داده است. یکی از نکات قابل توجه در این زمینه، پایین‌تر بودن ارزش ریالی گوشت سفید نسبت به میزان تولید این محصول در شهرستان بافق است. از نظر اشتغالزایی، زیر بخش دام و طیور میتوان گفت که از مجموع ۸۸۶ نفر شاغلین این بخش که معادل ۲۷ درصد از کل شاغلین شهرستان بافق است ۶۵۵ نفر (۷۵ درصد) در پرورش گوسفند و بز فعالیت دارند.

شهرستان بافق اگرچه بزرگترین معادن آهن، سرب و روی را دربر گرفته و این مسأله سبب بهبود نسبی اوضاع اقتصادی آن شده است ولی هنوز هم از لحاظ توسعه صنعت از فقیرترین شهرستانهای استان محسوب می‌شود. از لحاظ تعداد ۳ درصد صنایع مستقر در مناطق روستایی استان را در بر گرفته و از لحاظ تنوع بغیر از چندین مورد کارخانه یا کارگاه

جدید، سایر کارگاه‌های همان کارگاه‌های سنتی نظیر نانوائی، آسیاب، در و پنجره سازی و ... است. حتی در صنایع کانی غیر فلزی نیز چندان گسترش نیافته است. از لحاظ تنوع نیز صنایع غذایی ۵۱ درصد صنایع مناطق روستایی این شهرستان را به خود اختصاص داده است و صنایع فلزی با سهم ۳۴ درصدی در ردیف بعدی قرار دارد و صنایع نساجی تنها ۲ درصد سهم دارد.

از بین دهستان‌های مختلف این شهرستان نیز مبارکه و جلگه با ۳۲ درصد و ۷ درصد کارگاه‌ها، بیشترین و کمترین سهم را داشته‌اند و سهم سایر دهستان بین این دو رقم متغیر است.

سهم این شهرستان از اشتغال صنعتی ۱/۴ درصد است که از سهم آن از لحاظ تعداد کارگاه‌های صنعتی که ۳ درصد بود کمتر است و دلیل آن کوچکی و سنتی بودن کارگاه‌های موجود در این شهرستان است. در این شهرستان صنایع شیمیایی و سلولزی با حدود ۳۵ درصد بالاترین سهم اشتغال را دارد که عامل سنگین شدن کفه این نوع صنعت در این شهرستان، ایجاد صنعت فسفات است. صنایع کانی غیر فلزی و غذایی به ترتیب با ۲۵/۳ و ۲۳ درصد در ردیف دوم و سوم قرار گرفت‌اند و صنایع نساجی با ۲/۹ درصد کمترین سهم اشتغال را دارد. اگر دهستان‌های مختلف این شهرستان را با یکدیگر مقایسه کنیم، دهستان کوشک با ۴۴ درصد بالاترین سهم را دارد و دهستان مبارکه به ۳۱/۶ درصد در مرتبه دوم قرار گرفته است و از طرف دیگر دهستان جلگه با ۲/۹ درصد کمترین سهم اشتغال را دارد. لازم به ذکر است که معادن سنگ آهن مرکزی ایران (چغارت) در حوزه دهستان

مبارکه و معادن سرب و روی کوشک در دهستان کوشک، تمرکز بعضی از کارگاه‌های صنعتی در این دهستان‌ها را در پی داشته است.

در این شهرستان همچنین ۱۰ کارگاه در زیر بخشهای برق، گاز و آب و ساختمان فعالیت دارند که اکثریت آنها در دهستان مبارکه واقع شده‌اند که جمعاً ۱۲۱ نفر شاغل دارند. بدین ترتیب مجموع شاغلان صنعتی این شهرستان ۳۳۰ نفر است که حدود ۱۰ درصد از شاغلان بخشهای مختلف شهرستان بافق را تشکیل می‌دهند.

کمترین تعداد بافندگان روستایی در صنعت فرش دستباف در این شهرستان استقرار یافته‌اند به گونه‌ای که تنها ۶/۸ درصد از کل بافندگان استان یزد که معادل ۳۷۵۰ نفر می‌باشد در این شهرستان فعالیت دارند. دلیل این مساله را شاید بتوان به کمبود شناسایی کامل واحدهای تولیدی در این شهرستان مربوط دانست.

از میان ۱۱ محوهای ارتباطی موجود در این شهرستان به طول ۱۹۶/۹ کیلومتر، دهستان مبارکه با ۳ محور ارتباطی و طول راه ۵۴/۶ کیلومتر دارای بیشترین محور ارتباطی از نظر تعداد و طول راه است و در مقابل دهستان سبز دشت با ۱ محور ارتباطی به طول ۸/۹ کیلومتر دارای کمترین محور ارتباطی از نظر تعداد و طول راه است.

از مجموع ۱۴۸ روستای مسکونی موجود در این شهرستان، ۷۰ درصد دارای برق و ۷۴ درصد دارای آب لوله کشی می‌باشند بدین ترتیب ۹۶ درصد از جمعیت روستایی دارای آب لوله کشی و برق هستند. این میزان در مورد تلفن ۲۶ درصد، تلگراف ۱ درصد و حمام ۴۹ درصد میباشد. لازم به ذکر است که تنها دهستان جلگه دارای تلگراف می‌باشد. در رابطه با توزیع مراکز بهداشتی و درمانی در این شهرستان باید گفت که دهستان‌های بنستان و جلگه

فاقد مراکز بهداشتی و درمانی هستند. بدین ترتیب در شهرستان بافق به ازای هر ۱۳۲۷ نفر یک مرکز بهداشتی و درمانی وجود دارد: ۱۸ درصد از روستاهای مسکون دارای خانه بهداشت می‌باشند. بنابراین می‌توان گفت که به ازای هر ۴۲۶ نفر یک خانه بهداشت در مناطق روستایی این شهرستان وجود دارد.

مناطق روستایی بافق مجموعاً دارای ۶۷ مرکز آموزشی در مقاطع مختلف هستند که ۲۶۱۹ نفر دانش‌آموز را تحت پوشش قرار می‌دهند. با توجه به اینکه ۱۶۱۵ دانش‌آموز در مقطع دبستان، ۷۹۰ دانش‌آموز در مقطع راهنمایی و ۲۱۴ دانش‌آموز در مقطع دبیرستان به تحصیل مشغول می‌باشند بنابراین به ازای هر ۳۲ نفر ۱ دبستان، به ازای هر ۵۶ نفر یک مدرسه راهنمایی و به ازای هر ۷۱ نفر یک دبیرستان در مناطق روستایی این شهرستان وجود دارد.

۲- قابلیت‌ها و امکانات

- توان محیطی با تاکید بر تولید گیاهان و محصولات زراعی و باغی (گیاهی و دارویی)
- توان تولیدات دامی
- توان توسعه صنعتی با تاکید بر صنایع دستی
- اکوتوریسم همراه با جاذبه گردشگری
- ترانزیت (راه ارتباطی)
- شیلات (آبزی پروری)
- توان توسعه معدنی و صنایع جوار معدنی
- استفاده بهینه از محصولات و فرآورده‌های دامی

- حفر چاه‌های کشاورزی
- وجود اراضی مستعد کشاورزی در منطقه
- استفاده از مالچ و یا افزایش پوشش گیاهی با اوضاع اقلیمی برای جلوگیری از حرکت
شن‌های روان
- وجود سیلیس به واسطه وجود شن و شنزار در منطقه
- ایجاد فرصت‌های شغلی از طریق فعال کردن معادن موجود در منطقه
- غنای منطقه از نظر ذخایر ارزنده معدنی بویژه سنگ آهن و سرب و روی
- اشتغال زایی بخش معدن بویژه معادن سنگ آهن چغارت و سرب و روی کوشک
- جوان بودن جمعیت که باعث افزایش نیروهای انسانی برای اشتغال در بخش‌های مختلف
می‌شود.
- اصلاح نخلستان‌ها و تبدیل آنها به ارقام رغوب از سال ۱۳۷۴ که باعث افزایش درآمد
کشاورزان در طی سال‌های آینده خواهد شد.
- وجود کشاورزان پرتلاش، علاقه مند و تولیدگرا علیرغم کویری بودن منطقه و مشکلات
موجود در آن.
- با توجه به استقرار روستاها و امکان بهره گیری از امکانات همه آنها در منطقه، قابلیت
استقرار صنایع تبدیلی افزایش می‌یابد.
- وجود خدمات و تأسیسات و تجهیزات نسبتاً مناسب و کافی

۳- مشکلات و تنگناها

- کمبود بهره‌برداری از منابع موجود
- کمبود تحقیقات هدفمند توأم با آموزش روستاییان
- کمبود سرمایه و منابع مالی
- کمبود تشکیلات حمایت کننده و هدفمند برای رشد اقتصادی روستاها
- کمبود اتخاذ تدابیر لازم برای ممانعت از کوچک شدن اراضی
- کمبود حمایت از تعاونی‌ها و تشکل‌های تولیدی
- ضعف نسبی کالبدی ساختاری و عملکردی سکونتگاه‌های روستایی
- مشکلات مربوط به زیرساخت‌های انسانی، اقتصادی و طبیعی
- نبود بستر قانونی روشن و شفاف
- کمبود سازمان‌ها و نهادهای مردمی
- تخریب منابع طبیعی شهرستان
- کمبود زمین با کاربری مسکونی برای اصلاح واحدهای مسکونی جدید و توسعه روستا
- نبود تعاونی‌های تولید کشاورزی و دامی
- کمبود تشکیل اداره مرکز خدمات کشاورزی در مراکز دهستان
- رعایت نمودن پتانسیل هر روستا
- غیر فعال بودن اکثر معادن موجود در منطقه (۸۳ درصد)
- وجود تشکیلات نئوژن و پالئوژن که موجب شوری آب و خاک منطقه گردیده است.

- وجود شن‌های روان در منطقه
- نبود کارخانه‌های فرآوری و تبدیل مواد معدنی و مواد اولیه مورد مصرف در صنایع نسبت به ظرفیت‌های موجود.
- بکارگیری شیوه‌های سنتی کشاورزی و آبیاری که باعث افت سطح آب زیرزمینی می‌شود.
- برداشت‌های بی‌رویه چاه‌های کشاورزی و آبیاری که باعث اتلاف بیش از حد آب زیرزمینی می‌شود.
- افزایش تقاضا برای اشتغال و خدمات آموزشی و بهداشتی به واسطه جوان بودن جمعیت
- وابستگی شهرستان به واردات علوفه، کنسانتره و خوراک طیور
- مهاجرت فرست بودن منطقه به واسطه مشکلات گوناگون موجود در منطقه
- کاهش نسبت جنسی در این شهرستان به واسطه مهاجرت
- کمبود آب در منطقه باعث بروز مشکلاتی برای گسترش افقی کشاورزی گردیده است.
- وجود واحدهای بهره‌برداری کوچک و متوسط
- کاهش قابلیت کاربرد ماشین آلات کشاورزی به واسطه کوچک بودن اراضی مورد بهره‌برداری
- کاهش کود مصرفی علیرغم کمبود مواد آلی مورد نیاز خاک‌ها
- کوچک، سنتی یا محدود بودن تعداد کارگاه‌های صنعتی موجود
- کمبود صنایع تبدیلی در منطقه

- وجود گسله‌های فعال و امکان بروز زلزله در منطقه

فصل سوم

برنامه راهبردی توسعه روستایی

شهرستان بافق

۱- جمع بندی نتایج کارگاه‌های مشورتی

جدول شماره (۶) قابلیت‌ها، مشکلات و راهکارها در سطح روستاهای شهرستان بافق

جمع بندی راهکارهای پیشنهادی کارگاه‌های مشورتی مسوولین شهرستان	جمع بندی راهکارهای پیشنهادی اعضای شورای اسلامی	وضع موجود		
		مشکلات از دیدگاه اعضای شورای های اسلامی	مشکلات از دیدگاه کارشناسی	قابلیت‌ها
• تغذیه قنوات از طریق آبخیزداری • حفر چاه عمیق و نیمه عمیق و متمرکز نمودن کشاورزی منطقه • آموزش بهره برداران در استفاده بهینه از آب موجود به روش‌های نوین چون تحت فشار • احداث	• آبخیزداری و احداث سد • تامین آب آشامیدنی از طریق حفر چاه عمیق • توسعه و بهبود شبکه آب و فاضلاب منطقه • حمایت مالی از کشاورزان برای مرمت و بازسازی قنوات • احداث و بهسازی کانال‌های انتقال آب با همکاری کارشناسان و مردم	• کاهش آب چشمه ها و قنات‌ها • نبودن آب آشامیدنی بهداشتی در بعضی از روستاها • نامناسب بودن کانال‌های آب • آلودگی محیط زیست به خاطر استخراج معادن و بیماری‌های ناشی از آن • اجرا نشدن طرح فاضلاب در دهستان • کمبود جمع آوری زباله های روستایی • نبودن سد به تعداد	• کمبود بهره برداری از منابع موجود • کمبود تحقیقات هدفمند توأم با آموزش روستاییان • کمبود سرمایه و منابع مالی • کمبود تشکیلات حمایت کننده و هدفمند برای رشد اقتصادی روستاها	• توان محیطی با تاکید بر تولید گیاهان و محصولات زراعی و باغی (گیاهی و دارویی) • توان تولیدات دامی • توان توسعه صنعتی با تاکید بر صنایع دستی • اکوتوریسم همراه با جاذبه

جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی کارگاه‌های مشورتی مسوولین شهرستان	جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی اعضای شورای اسلامی	وضع موجود		
		مشکلات از دیدگاه اعضای شورای‌های اسلامی	مشکلات از دیدگاه کارشناسی	قابلیت‌ها
زهکش در مناطق که سطح آب بالا باشد • آب شویی و استفاده از مواد افزودنی مناسب با توجه به آزمایش خاک • تربیت نیروی متخصص، شناخت استعدادها و جمع‌آوری آمار، مطالعه جامع روستایی • ایجاد الگوی کشت متناسب با شرایط منطقه	• احداث سدهای خاکی برای جمع آوری آب‌های سطحی • شناسایی منابع و امکانات و دادن تسهیلات دولتی و حمایت از طرح‌های اشتغال‌زا • تخصیص اعتبارات با نظر شورا • ایجاد تعاونی‌ها برای تضمین خرید تولیدات کشاورزی • تشکیل کلاس‌های آموزشی و بازدید از مزارع توسط کارشناسان در روستاها • نداشتن امکانات و	کافی برای مهار آب‌های فصلی • آشنایی کم کشاورزان و دامداران با اصول صحیح و فنی فعالیت خود • کوچک بودن و پله کانی بودن زمین‌های کشاورزی • تخصیص ناعادلانه بودجه‌های عمرانی و کشاورزی در منطقه و کمبود نظارت شورا بر آن • کمبود امکانات و نهاده‌های کشاورزی • کمبود اشتغال مناسب در منطقه • نبودن شعب بانک • کمبود دانش فنی در	• کمبود اتخاذ تدابیر لازم برای ممانعت از کوچک شدن اراضی • کمبود حمایت از تعاونی‌ها و تشکل‌های تولیدی • ضعف نسبی کالبدی- ساختاری و عملکردی سکونتگاه‌های روستایی • مشکلات مربوط به زیرساخت‌های انسانی، اقتصادی و	گردشگری • ترانزیت (راه ارتباطی) • شیلات (آبزی پروری) • توان توسعه معدنی و صنایع جوار معدنی • استفاده بهینه از محصولات و فرآورده‌های دامی • حفر چاه‌های کشاورزی • وجود اراضی مستعد کشاورزی • استفاده از

جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی کارگاه‌های مشورتی مسوولین شهرستان	جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی اعضای شورای اسلامی	وضع موجود		
		مشکلات از دیدگاه اعضای شورای‌های اسلامی	مشکلات از دیدگاه کارشناسی	قابلیت‌ها
• استفاده بهینه از نهاده‌های کشاورزی و دامی • استفاده از کودهای عالی • استفاده از تناوب کشت • تغییر نگرش مردم و مسوولین نسبت به کشاورزی، مکانیزه کردن • کشاورزی، کشت محصول با توجه با اقلیم • مجتمع چند روستای مجاور در یک منطقه	مراکز امنیتی • نداشتن سالن اجتماعات و جایگاه مناسبی برای تشکیل جلسات شوراها و دهیاری • کمبود صدور پروانه‌های کسب و ساخت منازل مسکونی • کمبود مراکز خدمات کشاورزی در مراکز دهستان • نبودن شرکت‌های تولیدی در بعضی از روستاهای دهستان‌ها • نبودن شرکت تعاونی و کمبود کاردانی بعضی از تعاونی‌ها در بعضی از	تدوین اجرای طرح های صنعتی، کشاورزی و دامداری • کمبود بهره‌برداری از برخی از معادن منطقه • کمبود بهره‌برداری بهینه از برخی از معادن منطقه • کمبود حمایت از تعاونی‌های روستایی • دوری از مراکز توسعه یافته و بن بست بودن منطقه • نبودن پایگاه بسیج • نیمه تمام ماندن طرح های هادی • کمبود امکانات رفاهی تفریحی • کمبود امکانات آموزشی پژوهشی • کمبود امکانات	طبیعی • نبود بستر قانونی روشن و شفاف • کمبود سازمان‌ها و نهادهای مردمی • تخریب منابع طبیعی شهرستان • کمبود زمین با کاربری مسکونی برای اصلاح واحدهای مسکونی جدید و توسعه روستا • نبود	مالچ یا افزایش پوشش گیاهی با اوضاع اقلیمی برای جلوگیری از حرکت شن‌های روان • وجود سیل‌س بواسطه وجود شن و شنزار • ایجاد فرصت‌های شغلی از طریق فعال کردن معادن • غنا از نظر ذخایر ارزنده معدنی بویژه سنگ آهن و

جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی کارگاه‌های مشورتی مسوولین شهرستان	جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی اعضای شورای اسلامی	وضع موجود		
		مشکلات از دیدگاه اعضای شورای‌های اسلامی	مشکلات از دیدگاه کارشناسی	قابلیت‌ها
مساعد با توافق روستایان • آموزش در زمینه مربوطه ایجاد مراکز تحقیقاتی، سرمایه‌گذاری در زمینه صنایع تبدیلی و روستایی • سرمایه‌گذاری و حمایت دولت از سرمایه‌گذاران در روستاها انتقال و ایجاد صنایع کوچک و بزرگ در روستا • تشویق	روستاهای دهستان • کمبود دسترسی به اینترنت و ناصحیح بودن پوشش تلفن همراه در کل روستاه • احداث کارخانه‌های تولیدی بر اساس منابع و امکانات موجود در منطقه و با نظر مردم • حمایت از صنایع دستی • واگذاری مجوز بهره برداری از معادن به روستاییان • احداث شعبه بانک کشاورزی • اعطای وام‌های بلند مدت • مشورت با شوراهای	بهداشتی • نامناسب بودن زیرساخت‌های روستایی • کمبود آموزش‌های لازم برای مشارکت مردم و انجام کارهای گروهی • تبدیل نشدن دهستان به بخش • کمبود تکمیل زیرساخت‌ها (ساماندهی) • اعتیاد، قاچاق مواد مخدر • تهاجم فرهنگی • کمبود پوشش صدا و سیما • تخریب منابع نبودن امکانات تفریحی و	تعاونی‌های تولید کشاورزی و دامی • کمبود تشکیل اداره مرکز خدمات کشاورزی در مراکز دهستان • رعایت نمودن پتانسیل هر روستا • غیر فعال بودن اکثر معادن (۸۳ درصد) • وجود تشکیلات نئوزن و پالئوزن و شوری آب و	سرب و روی • اشتغال زایی بخش معدن بوژه معادن سنگ آهن چغارت و سرب و روی کوشک • جوان بودن جمعیت و افزایش نیروهای انسانی • اصلاح نخلستان‌ها و تبدیل آنها به ارقام رغوب • وجود کشاورزان پرتلاش،

جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی کارگاه‌های مشورتی مسوولین شهرستان	جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی اعضای شورای اسلامی	وضع موجود		
		مشکلات از دیدگاه اعضای شورای‌های اسلامی	مشکلات از دیدگاه کارشناسی	قابلیت‌ها
روستایان به پرداختن به صنایع دستی • ایجاد بازار مشترک فروش محصولات روستایی • آموزش روستایان در کنترل جمعیت • جلوگیری از تقسیم زمین‌های کشاورزی پس از فوت مالک • یکپارچه‌سازی اراضی، مکانیزه نمودن کشاورزی	اجرای کامل طرح هادی • کارا کردن بیمه روستای و تبدیل آن به بیمه تامین اجتماعی • مشورت با شوراهای اجرای کامل طرح هادی • کارا کردن بیمه روستای و تبدیل آن به بیمه تامین اجتماعی • ایجاد فضاهای آموزشی مناسب • تکمیل و بهبود زیرساخت‌های روستایی • کمبود تکمیل راه‌های روستایی	ورزشی • نامناسب بودن کانال‌های آب • مشکل اشتغال جوانان • نبود امکانات بهداشتی و درمانی مناسب • نبود سالن اجتماعات و فضای برگزاری مراسم اجتماعی • نبود جای مناسبی برای فعالیت شورای اسلامی و دهیاری • نبود زمین برای واگذاری به جوانان فاقد مسکن روستا • کمبود اجرای طرح هادی در مرکز دهستان و روستاهای تابعه • سرمزدگی همه ساله و کمبود ثبات بازار مرغ	خاک • وجود شن‌های روان • نبود کارخانه‌های فرآوری و تبدیل مواد معدنی و مواد اولیه مورد مصرف در صنایع نسبت به ظرفیت‌های موجود. • شیوه‌های سنتی کشاورزی و آبیاری • برداشت‌های بی‌رویه چاه‌های کشاورزی و	علاقه مند و تولیدگرا علیرغم کویری بودن • قابلیت استقرار صنایع تبدیلی • وجود خدمات و تأسیسات و تجهیزات نسبتاً مناسب و کافی

جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی کارگاه‌های مشورتی مسوولین شهرستان	جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی اعضای شورای اسلامی	وضع موجود		
		مشکلات از دیدگاه اعضای شورای‌های اسلامی	مشکلات از دیدگاه کارشناسی	قابلیت‌ها
- افزایش امکانات بهداشتی - پرداخت یارانه، ایجاد تسهیلات فعال نمودن تعاونی‌ها - تضمین خرید محصولات تولیدی روستا - پرداخت تسهیلات بانکی - طویل‌المدت و کم‌بهره - افزایش امکان استفاده از امکانات ارتباط جمعی	- احداث یک سالن ورزشی در مرکز دهستان برای تحت پوشش قرار دادن کل روستاهای منطقه - تخصیص مقداری از عوارض معادن موجود در منطقه به دهیاری‌ها و عوارض منطقه‌ای از قبیل عوارض آب و زیست محیطی - احداث یک مرکز بهداشتی و درمانی در مرکز دهستان برای ارائه خدمات بهداشتی و درمانی به کل روستاها با توجه به مهاجرپذیر بودن دهستان	- با توجه به محور بودن اشتغال در این دهستان مشکل واگذاری زمین و صدور پروانه کسب و ساختمان و صدور سند اراضی - گازرسانی روستاها با توجه به سرمای شدید زمستانی - کمبود استفاده مناسب از منابع طبیعی - کمبود اختصاص بودجه به روستاهای فاقد شورا و دهیاری‌ها - کمبود تبلیغ در رابطه با موقعیت‌های گردشگری روستایی - پتانسیل ترانزیتی - شیلات (آبزیان) - آبخیزداری	- آبیاری - افزایش تقاضا برای اشتغال و خدمات آموزشی و بهداشتی - بواسطه جوان بودن جمعیت - وابستگی شهرستان به واردات علوفه، کنسانتره و خوراک طیور - مهاجرت - فرست بودن منطقه بواسطه مشکلات گوناگون موجود در منطقه	

جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی کارگاه‌های مشورتی مسوولین شهرستان	جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی اعضای شورای اسلامی	وضع موجود		
		مشکلات ازدیدگاه اعضای شورای‌های اسلامی	مشکلات از دیدگاه کارشناسی	قابلیت‌ها
- حذف وثیقه و حذف تضمین‌های مورد نیاز بانک‌ها - تحت پوشش قرارداد روستایان در خدمات بیمه‌ای، حقوق و بازنشستگی - پرداخت یارانه‌های ملی به افراد، نه به مواد مصرفی - به کار بستن نظر کارشناسان همراه با رایزنی با افراد محلی - ایجاد مدیریت	- دادن مجوز واگذاری زمین‌های مسکونی به شوراها و دهیاری‌ها - احداث مراکز مهد کودک و بهزیستی برای سرپرستی معلولان - ایجاد شبکه فاضلاب روستاها - نماینده‌گی ادارات شهرستان به روستاها (مرکز دهستان‌ها) - تقویت مرکز دهستان‌ها - وام بدون بهره به روستایان - نبود کلاس‌های آموزشی در هر زمینه (کشاورزی)	- گردشگری، گیاهان دارویی - کارخانه‌های جوار معدنی - ارتباط راه نزدیک روستایی به شهر از طریق جاده که مسافت کمتری را طی نمایند. - کمبود زمین مناسب - پارک و فضای سبز به علت بی‌رویه سوخت - واگذار کردن زمین به مردم - کمبود سند خانه‌های مسکونی - کمبود پروانه ساخت خانه‌های جدید - تشکیل تعاونی‌های توسعه روستایی در مرکز دهستان	- کاهش نسبت جنسی در این شهرستان بواسطه مهاجرت - کمبود آب در منطقه و مشکلات گسترش افقی کشاورزی - وجود واحدهای بهره‌برداری کوچک و متوسط - کاهش قابلیت کاربرد ماشین‌آلات کشاورزی بواسطه	

جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی کارگاه‌های مشورتی مسوولین شهرستان	جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی اعضای شورای اسلامی	وضع موجود		
		مشکلات ازدیدگاه اعضای شورای‌های اسلامی	مشکلات از دیدگاه کارشناسی	قابلیت‌ها
مشورتی با انتخاب مدیرانی که سلیقه‌ای و منطقه‌ای نباشد • ایجاد هماهنگی بین ادارات مربوطه ایجاد تعاونی‌های تولیدی در روستا، آگاهی روستاییان نسبت به نقش تعاونی‌ها، حمایت دولت از تعاونی‌ها	• پوشش صدا و سیما در منطقه • اختصاص بودجه با روستاهای فاقد شورا • تبلیغ و شناساندن موقعیت گردشگری روستایی • ایجاد طرح‌های آبخیزداری برای تغذیه منابع آبی روستاها • تسطیح، آسفالت، پل‌سازی، آب نما، بهسازی جاده‌های روستایی • اختصاص بودجه به شوراهای بخش برای روستاهای فاقد شورا و دهیاری • انتقال محل دفن از	• تشکیل اداره مرکز خدمات کشاورزی • واگذاری نمایندگی ادارات دولتی به دهیاری	- کوچک بودن اراضی مورد بهره‌برداری • کاهش کود مصرفی - علیرغم کمبود مواد آلی مورد نیاز خاک‌ها • کوچک، سنتی یا محدود بودن تعداد کارگاه‌های صنعتی موجود • کمبود صنایع تبدیلی • وجود گسله‌های فعال و امکان بروز زلزله	

جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی کارگاه‌های مشورتی مسوولین شهرستان	جمع‌بندی راهکارهای پیشنهادی اعضای شورای اسلامی	وضع موجود		
		مشکلات ازدیدگاه اعضای شورای‌های اسلامی	مشکلات از دیدگاه کارشناسی	قابلیت‌ها
	حریم روستای مبارکه به محلی استاندارد			

۲- برنامه راهبردی توسعه روستایی شهرستان بافق

جدول شماره (۷) عرصه اکولوژیکی زیست محیطی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
کاهش آسیب پذیری ناشی از بلایای طبیعی در محیط‌های روستایی	ظرفیت‌سازی و توانمندسازی مقابله با بیابان‌زایی	۱	اصلاح نظام بهره‌برداری از اراضی	بلند مدت	سازمان جهاد کشاورزی	سازمان حفاظت از محیط زیست و دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا	دولتی، خصوصی و کمک‌های بین‌المللی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر مردم، کارشناسان و خبرگان محلی	بهبود نتایج نظرسنجی
		۲	ترویج کشت گیاهان گلخانه‌ای و دارویی کم آب‌خواه	کوتاه مدت	کشاورزان و سازمان جهاد کشاورزی	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا	دولتی، خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نسبت کشت گیاهان کم آب‌خواه به سایر گیاهان	افزایش نسبت
		۳	ایجاد موانع فیزیکی برای جلوگیری از پیشروی بیابان (بادشکن، ...)	میان مدت	اداره کل منابع طبیعی استان	سازمان حفاظت از محیط زیست و دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا	دولتی، خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر مردم و نظر کارشناسان	بهبود نتایج نظرسنجی
	مدیریت و تنظیم منابع آب برای مواجهه با پدیده خشکسالی	۴	ایجاد زمینه برای استحصال و ذخیره آب توسط بخش خصوصی در مناطق روستایی	میان مدت	مردم و سازمان آب منطقه‌ای	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا و سازمان جهاد کشاورزی	دولتی، خصوصی، اعتبارات بانکی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		تعداد منابع و تراز و بیلان منابع آب	افزایش تعداد منابع و بهبود بیلان

جدول شماره (۷) عرصه اکولوژیکی زیست محیطی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
کاهش آسیب‌پذیری ناشی از بلایای طبیعی در محیط‌های روستایی	مدیریت و تنظیم منابع آب برای مواجهه با پدیده خشکسالی	۵	تدوین الگوی مصرف بهینه آب	میان مدت	سازمان جهاد کشاورزی و سازمان آب منطقه‌ای	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا	دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا	ترویجی - آموزشی و مشارکتی		سرانه مصرف آب در بخش‌های مختلف و راندمان تولید نسبت به مصرف آب	کاهش سرانه مصرف آب و افزایش راندمان تولید
		۶	اصلاح شیوه کشت و نظام بهره‌برداری آب	بلند مدت	سازمان جهاد کشاورزی و سازمان آب منطقه‌ای	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا	دولتی، اعتبارات بانکی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - ترویجی - آموزشی و مشارکتی		سرانه مصرف آب در بخش‌های مختلف و راندمان تولید نسبت به مصرف آب	کاهش سرانه مصرف آب و افزایش راندمان تولید
		۷	پوشش انهار و ایجاد زمینه برای گسترش روشهای آبیاری مدرن با توجه به دانش بومی	میان مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا و اداره آب منطقه‌ای	دولتی، خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	ترویجی - آموزشی و مشارکتی		سرانه مصرف آب در بخش‌های مختلف و راندمان تولید نسبت به مصرف آب	کاهش سرانه مصرف آب و افزایش راندمان تولید

جدول شماره (۷) عرصه اکولوژیکی زیست محیطی شهرستان بافی												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
کاهش آسیب پذیری ناشی از بلایای طبیعی در محیط‌های روستایی	مدیریت و تنظیم منابع آب برای مواجهه با پدیده خشکسالی	۸	تغییر کشت از گیاهان پر آب‌خواه به گیاهان کم آب‌خواه	بلند مدت	مردم و سازمان جهاد کشاورزی استان	اداره کل منابع طبیعی، سازمان حفاظت از محیط زیست، دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا	دولتی، خصوصی	اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	ترویجی - آموزشی و تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و مشارکتی		نسبت تولید به مصرف آب و نسبت کشت گیاهان کم آب‌خواه به کل کشت	افزایش نسبت‌ها
		۹	جلوگیری از تغییر کاربری اراضی کشاورزی	میان مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان و دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی	دولتی، خصوصی، اعتبارات بانکی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	قانونی، تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و مشارکتی		نظرات کارشناسی و مردم	بهبود نتایج نظرسنجی
		۱۰	احیا، بازسازی و ذخیره‌سازی آب قنات و اصلاح روش‌های احیا در نواحی روستایی	میان مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی	دولتی، خصوصی، اعتبارات بانکی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر مردم	بهبود نتایج نظرسنجی
	مدیریت و طراحی برنامه‌های مناسب برای مقابله با پدیده سیلاب	۱۱	احداث سیل بندها در مکان‌های سیل خیز	میان مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	سازمان آب اداره کل منابع طبیعی استان	دولتی، خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	ترویجی - آموزشی، تحقیقاتی - پژوهشی، مالی - بودجه‌ای و مشارکتی		تعداد سیل‌بند	افزایش تعداد

جدول شماره (۷) عرصه اکولوژیکی زیست محیطی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
کاهش آسیب پذیری ناشی از بلایای طبیعی در محیط‌های روستایی	مدیریت و طراحی برنامه‌های مناسب برای مقابله با پدیده سیلاب	۱۲	تقویت نظام آبخوان داری و آبخیزداری مشارکتی	بلند مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی، اداره کل منابع طبیعی و بهره برداران (خصوصی)	دولتی، خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	ترویجی - آموزشی، تحقیقاتی - پژوهشی، مالی - بودجه‌ای و مشارکتی		مساحت محدوده طرح و سطح سفره‌های آب زیر زمینی	افزایش مساحت محدوده طرح و بالا آمدن سطح آب سفره‌های زیر زمینی
	ظرفیت‌سازی قانونی، حقوقی و اجرایی برای حفاظت از جنگل‌ها، مراتع، اراضی کشاورزی و حریم آنها	۱۳	حفظ حریم قنوات و انهار توسط مراکز صنعتی واقع در نواحی روستایی	بلند مدت	سازمان جهاد کشاورزی	اداره کل منابع طبیعی استان سازمان حفاظت از محیط زیست، اداره صنایع و معادن، دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا	دولتی	اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	قانونی و مشارکتی و ترویجی - آموزشی	تعیین حریم و نهادینه کردن رعایت حریم	انجام پروژه مرتبط	انجام پروژه و اجرا
		۱۴	حفاظت از قنوات و تغذیه مصنوعی قنوات از طریق روش‌های مختلف آبخیزداری	بلند مدت	جهاد کشاورزی استان	دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی	دولتی، خصوصی، اعتباری بانکی	اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	مالی - بودجه‌ای و مشارکتی		قنوات احیا شده	افزایش تعداد قنوات احیا شده

جدول شماره (۷) عرصه اکولوژیکی زیست محیطی شهرستان بافی												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
کاهش آسیب پذیری ناشی از بلایای طبیعی در محیط های روستایی		۱۵	آموزش مردم همجوار نواحی جنگلی و مرتعی در راستای حفاظت از جنگل ها و مراتع	کوتاه مدت	اداره کل منابع طبیعی استان	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان و جهاد کشاورزی استان	دولتی	اجرا، بهره برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	قانونی و مشارکتی	حفاظت از منابع طبیعی با توجه به استانداردهای جهانی	انجام پروژه های مرتبط	افزایش تعداد پروژه ها
	ظرفیت سازی قانونی، حقوقی و اجرایی برای حفاظت از جنگل ها، مراتع، اراضی کشاورزی و حریم انهار	۱۶	مدیریت مرتع و آموزش چرای کنترل شده دام	بلند مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	اداره کل منابع طبیعی، دهیاری ها و شورای اسلامی روستا	دولتی و اعتبارات بانکی	اجرا، بهره برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	مالی - بودجه ای و ترویجی - آموزشی		نظر مردم	بهبود نتایج نظرسنجی
		۱۷	نهادینه نمودن روش های نوین مدیریت مزرعه و نحوه استفاده بهینه از کود و سموم کشاورزی متناسب با دانش بومی	بلند مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	دهیاری ها و شورای اسلامی روستا	دولتی و اعتبارات بانکی	اجرا	مالی - بودجه ای و ترویجی - آموزشی		نظر مسوولان و نسبت مصرف نهاده ها	بهبود نتایج نظرسنجی و شاخص ها و نسبت ها
	منطقه بندی فعالیت کشاورزی در تناسب با تاز و	۱۸	شناسایی قابلیت های اراضی با استفاده از دانش بومی	بلند مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان و دهیاری ها و شوراهای اسلامی	دولتی	فرایند تصمیم گیری، اجرا، بهره برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر مردم	بهبود نتایج نظرسنجی

جدول شماره (۷) عرصه اکولوژیکی زیست محیطی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
کاهش آسیب پذیری ناشی از بلایای طبیعی در محیط‌های روستایی	ظرفیت‌های اکولوژیکی	۱۹	تعیین مناطق مستعد به تفکیک نوع محصول از طریق مشارکت مردم	بلند مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان و دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی	دولتی، خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مشارکتی	نظر مسوولان	بهبود نتایج نظرسنجی	بالا رفتن راندمان ابزار تولید
	منطقه‌بندی فعالیت کشاورزی در تناسب با توان و ظرفیت‌های اکولوژیکی	۲۰	استفاده بهینه از ابزار و تکنولوژی (ماشین‌آلات) کشاورزی	میان مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان		دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا و ارزیابی	تحقیقاتی - پژوهشی و ترویجی - آموزشی و مشارکتی	نظر کارشناسان		

جدول شماره (۸) عرصه اجتماعی فرهنگی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق

اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
ارتقای هویت فرهنگی جوانان روستایی	ساماندهی امور فرهنگی - اجتماعی در نواحی روستایی	۱	برنامه ریزی برای گذران اوقات فراغت	میان مدت	شورای عالی استان	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستاها و سایر سازمان‌های مرتبط	دولتی و خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی، هماهنگی - سازماندهی و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر جوانان	بهبود نتایج نظرسنجی
		۲	شناخت شخصیت‌ها و چهره‌های برجسته فرهنگی هنری	میان مدت	اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستاها	دولتی	اجرا	تحقیقاتی - پژوهشی		نظر مردم و کارشناسان	تعداد چهره‌های شناخته شده
		۳	برگزاری کلاس‌های آموزشی دینی و مذهبی	کوتاه مدت	اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و اداره پرورش	سازمان تبلیغات اسلامی	دولتی	اجرا	مشارکت		تعداد شرکت کنندگان و کلاس‌های آموزشی	افزایش تعداد شرکت کنندگان و کلاس‌های آموزشی
		۴	ایجاد زمینه برای شکل‌گیری تیم‌های ورزشی در نواحی روستایی	کوتاه مدت	اداره کل تربیت بدنی	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستاها	دولتی و خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	هماهنگی - سازماندهی و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		تعداد تیم‌های ورزشی روستایی	افزایش تعداد

جدول شماره (۸) عرصه اجتماعی فرهنگی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
ارتقای هویت فرهنگی جوانان روستایی	ساماندهی امور فرهنگی- اجتماعی در نواحی روستایی	۵	ایجاد فضای مناسب ورزشی	کوتاه مدت	اداره کل تربیت بدنی	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستاها	دولتی و خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	هماهنگی - سازماندهی و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		تعداد فضای ورزشی	افزایش تعداد
		۶	شناسایی و احیای بازی‌های سنتی، شناخت شخصیت و افراد موفق	کوتاه مدت	اداره کل تربیت بدنی	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستاها	دولتی و خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی- پژوهشی، هماهنگی- سازماندهی و ترویجی- آموزشی و مشارکتی		نظر جوانان، کارشناسان و مسوولان	بهبود نتایج نظرسنجی
توسعه امنیت و حقوق فردی و اجتماعی روستاییان	تسهیل در دسترسی بهینه روستاییان به نهادهای حقوقی- قضایی	۷	ایجاد تعاونی‌ها و نهادهای غیر دولتی حقوقی - قضایی با استفاده از فارغ التحصیلان بومی	میان مدت	اداره کل دادگستری استان		خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری و مشارکت مالی	رویجی - آموزشی و مشارکتی		تعداد تعاونی‌ها و نهادهای غیر دولتی	افزایش تعداد
		۸	ایجاد و تقویت شوراهای حل اختلاف	میان مدت	اداره کل دادگستری استان	دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی	دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	هماهنگی - سازماندهی		نظر مردم	بهبود نتایج نظرسنجی

جدول شماره (۸) عرصه اجتماعی فرهنگی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق

اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
توسعه امنیت و حقوق فردی و اجتماعی روستاییان	توسعه و تسهیل و حمایت از فرآیندهای مشارکتی برای ارتقای حقوق شهروندی به ویژه برای زنان و جوانان روستایی	۹	تخصیص سهمی از اعتبارات روستایی به ایجاد و تقویت تشکل‌های مردمی روستا	کوتاه مدت	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان	دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی	دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی	هماهنگی - سازماندهی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی		سهم اعتبارات، نظر مردم، تعداد تشکلهای مردمی	افزایش سهم اعتبارات، بهبود نتایج نظرسنجی، اعتبارات جذب شده توسط تشکلهای
	گسترش پوشش شبکه‌های تامین نظم و امنیت روستایی	۱۱	تعمیم طرح پلیس محله به روستاها	میان مدت	فرماندهی انتظامی استان	دهیاری‌ها و نیروی مقاومت بسیج روستایی	دولتی، خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	هماهنگی - سازماندهی		نظر مردم	بهبود نتایج نظرسنجی
		۱۲	ایجاد و تقویت پایگاههای بسیج مردمی	کوتاه مدت	نیروی مقاومت بسیج	دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی	دولتی و مردمی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی	هماهنگی - سازماندهی و مشارکتی		نظر مردم	بهبود نتایج نظرسنجی
توسعه نظام سلامت و تامین اجتماعی	تقویت و گسترش برنامه‌های حمایتی و تامین اجتماعی روستاییان	۱۳	تعیین و تخصیص یارانه‌های بیمه‌ای برای روستاییان	کوتاه مدت	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان	دهیاری‌ها و شورای اسلامی	دولتی	ارزیابی	قانونی	تعیین سهم یارانه بیمه	اختصاص یارانه و تامین رفاه	اجرایی شدن کار

جدول شماره (۸) عرصه اجتماعی فرهنگی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
توسعه نظام سلامت و تامین اجتماعی	تقویت و گسترش برنامه‌های حمایتی و تامین اجتماعی روستاییان	۱۴	تدوین برنامه سلامت و بهداشت محیط متناسب با شرایط محیطی	کوتاه مدت	اداره کل بهداشت و درمان	دهیاری‌ها	دولتی	ارزیابی	تحقیقاتی - پژوهشی و ترویجی - آموزشی		نسبت امراض خاص محیطی	کاهش نسبت
		۱۵	ارایه خدمات بیمه تامین اجتماعی به کلیه روستاییان	کوتاه مدت	سازمان تامین اجتماعی استان	کمیته امداد امام خمینی استان، بهزیستی استان	دولتی، خصوصی	اجرا، ارزیابی	ترویجی - آموزشی و قانونی	کاهش شکاف شهری - روستایی و نزدیک شدن به نرم جهانی	نسبت جمعیت تحت پوشش تامین اجتماعی به کل جمعیت	افزایش نسبت
	تقویت و گسترش پوشش شبکه بهداشت و درمان روستایی	۱۶	استانداردسازی خدمات بهداشتی در سطح روستاها	کوتاه مدت	اداره کل بهداشت و درمان	دهیاری‌ها	دولتی	اجرا - ارزیابی	مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی		استاندارد خدمات بهداشتی و درمانی	نزدیک شدن به استاندارد
		۱۷	تقویت امنیت غذایی، بهبود سرانه مصرفی کالری و دسترسی مناسب به مواد غذایی	بلند مدت	استانداری	شورای اسلامی روستا، سازمان جهاد کشاورزی و سازمان‌های حمایتی (تامین اجتماعی، کمیته امداد و غیره)	دولتی	اجرا، ارزیابی	مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی		استاندارد سرانه مصرفی کالری	نزدیک شدن به استاندارد

جدول شماره (۸) عرصه اجتماعی فرهنگی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
ظرفیت‌سازی برای دسترسی به فرصتها و منابع برای ارتقای سطح زندگی اقشار آسیب‌پذیر روستایی (فقرا، زنان و جوانان)	حمایت و تشویق تشکیل صندوق‌های اعتباری	۱۸	توسعه شبکه‌های مشارکتی ارتقای آگاهی دانش بهداشتی - تغذیه‌ای روستاییان	بلند مدت	اداره کل بهداشت و درمان	شورای اسلامی روستا	دولتی	اجرا، ارزیابی	ترویجی - آموزشی		نظر مردم	بهبود نتایج نظرسنجی
		۱۹	ساماندهی، حمایت و تشویق به تشکیل صندوق قرض الحسنه روستایی در سطح روستاها	میان مدت	استانداری	دهیاری‌ها و شورای اسلامی	دولتی، خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	ترویجی - آموزشی و مشارکتی		تعداد صندوق‌ها و میزان حمایت	بهبود شاخص‌ها
		۲۰	ایجاد صندوق توسعه اشتغال روستایی	کوتاه مدت	اداره کار و امور اجتماعی	کلیه سازمان‌های دولتی مستقر در استان در زمینه بخش خود دهیاری‌ها و شورای اسلامی	دولتی، خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	ترویجی - آموزشی و مشارکتی		تعداد صندوق‌ها و میزان و حجم اعتبارات پرداختی	بهبود شاخص‌ها
		۲۱	تخصیص بخشی از اعتبارات روستایی به طرح‌های مشارکتی روستایی اشتغال‌زا	میان مدت	اداره کار و امور اجتماعی	کلیه سازمان‌های دولتی مستقر در استان در زمینه بخش خود	خصوصی، اعتبارات بانکی - دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		سهم اعتبارات داده شده به مشاغل و تعداد اعتبارات تخصیصی، نظر مردم	بهبود شاخص‌ها و نتایج نظرسنجی

جدول شماره (۸) عرصه اجتماعی فرهنگی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق

اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
	برای تسهیل دسترسی به فعالیت‌های اجتماعی - اقتصادی فقرا و زنان	۲۲	شناسایی و حمایت از توسعه فرصت‌های شغل‌های کوچک و مشارکتی به ویژه برای فقرا و زنان	میان مدت	سازمان صنایع دستی استان	اداره کار و امور اجتماعی، دفتر مشارکت زنان جمهوری اسلامی ایران، شورای اسلامی روستا و دهیاری‌ها	اعتبارات بانکی - خصوصی، دولتی	اجرا، ارزیابی	هماهنگی - سازماندهی		نسبت شغل‌های ایجاد شده برای فقرا و زنان به سایر شغل‌ها و نظر مردم	بهبود شاخص‌ها و نتایج نظرسنجی
ظرفیت‌سازی برای دسترسی به فرصت‌ها و منابع برای ارتقای سطح زندگی اقشار آسیب‌پذیر روستایی (فقرا، زنان و جوانان)	تقویت فرآیندهای توسعه مشارکتی و شبکه‌های نهادی برای انسجام بخشی به فعالیت‌های اجتماعی - اقتصادی فقرا و زنان	۲۳	ایجاد تشکلهای تسهیل کننده دسترسی فقرا و زنان روستایی به منابع مالی - اعتباری، اطلاعات و بازار برای توسعه خود اشتغالی	بلند مدت	استانداردی	کلیه سازمان‌های دولتی مستقر در استان در زمینه بخش خود دهیاری‌ها و شورای اسلامی	خصوصی، دولتی	اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	ترویجی - آموزشی و هماهنگی - سازماندهی و مشارکتی	تسریع در اعلام قانون تشکلهای غیر دولتی	نظر مردم، تعداد تشکلهای نسبت دریافت اعتبارات توسط تشکلهای	بهبود نتایج نظرسنجی و شاخص‌ها و نسبت‌ها

جدول شماره (۹) عرصه اقتصادی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
ارتقای بهره‌وری و رقابت پذیری بخش کشاورزی	پی‌ریزی اقدامات سنجیده و مناسب در به حداقل رساندن ضایعات محصولات در مراحل پیشین و پسین تولید	۱	کشت محصول با توجه به اقلیم و متناسب با دانش بومی	میان مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	شورای اسلامی روستا و سازمان‌های غیر دولتی	دولتی، خصوصی، اعتبارات بانکی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی - هماهنگی - سازماندهی - ترویجی - آموزشی		عملکرد تولید	افزایش عملکرد
		۲	آموزش نحوه استفاده از تناوب کشت با توجه به دانش بومی	میان مدت	سازمان جهاد کشاورزی	شورای اسلامی روستا و سازمان‌های غیر دولتی	دولتی	اجرا، ارزیابی	ترویجی - آموزشی		نظر مردم و کارشناسان	بهبود نتایج نظرسنجی
		۳	تقویت و ایجاد شبکه‌های بازاریابی اینترنتی	بلند مدت	اداره بازرگانی	مخابرات	دولتی، خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی - هماهنگی - سازماندهی		نظر مردم و کارشناسان	بهبود نتایج نظرسنجی
	تقویت پیوندهای بازار و واحدهای تولیدی بخش کشاورزی	۴	آموزش‌های علمی و فنی به تعاونی‌های روستایی ایجاد فرصت‌های بازاریابی	میان مدت	اداره تعاون	سازمان جهاد کشاورزی و اداره بازرگانی	دولتی، خصوصی	ارزیابی	مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر مردم و مسوولان	بهبود نتایج نظرسنجی

جدول شماره (۹) عرصه اقتصادی راهبرد توسعه روستایی شهرستان باقی												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
		۵	ایجاد زمینه برای شکل‌گیری بازارهای موقت عرضه مستقیم محصولات کشاورزی در شهرها	کوتاه مدت	تشکیل‌های تولیدی و شورای اسلامی روستا	شهرداری‌ها، سازمان جهاد کشاورزی و اداره کل بازرگانی	خصوصی و اعتبارات بانکی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	هماهنگی - سازماندهی و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		مردم و مسوولان و تعداد بازارهای موقت	بهبود نتایج نظرسنجی و افزایش بازارهای موقت
ارتقای بهره‌وری و رقابت پذیری بخش کشاورزی	تقویت خدمات ترویجی تقاضا محور برای کشت ارگانیک و استفاده موثر (و محدود) از نهاده‌های بیرونی	۶	استفاده بهینه از نهاده‌های کشاورزی و دامی	میان مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	بهره‌برداران و رسانه‌های گروهی	دولتی، اعتبارات بانکی - خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نسبت مصرف نهاده بیرونی به تولید	کاهش نسبت
		۷	تغییر الگوی کشت برای حذف گیاهان پرآب‌خواه	کوتاه مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	تشکیل‌ها، تعاونی‌های مردمی و رسانه‌های گروهی	دولتی، اعتبارات بانکی، تعاونی‌ها، صندوق‌های اعتباری	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نسبت مصرف آب به تولید و نسبت کشت گونه‌های کم‌آب‌خواه	بهبود شاخص‌ها و نسبت‌ها
	تقویت شبکه زیرساختی و پشتیبان بخش کشاورزی	۸	تقویت زیرساخت‌ها (آب، راه،)	میان مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	دهیاری‌ها، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان، اداره راه و ترابری، سازمان آب و فاضلاب	دولتی، تعاونی‌ها	اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	مالی - بودجه‌ای		استاندارد شبکه زیرساختی	نزدیک شدن به استاندارد

جدول شماره (۹) عرصه اقتصادی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
	تقویت و تنوع بخشی به فعالیت‌های زیربخش کشاورزی به ویژه تولیدات دارای ارزش افزوده بالا	۹	حمایت از محصولات بومی مستعد و متناسب با شرایط آب و هوایی مناطق مختلف روستایی	بلند مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	رسانه‌های گروهی	خصوصی، اعتبارات بانکی - دولتی	ارزیابی	مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر مردم، نسبت فروش به تولید و نسبت ارزش افزوده به هزینه‌ها	بهبود نتایج نظرسنجی و شاخص‌ها و نسبت‌ها
ارتقای بهره‌وری و رقابت پذیری بخش کشاورزی	طراحی و اجرای سیاست‌ها و روش‌های متناسب با انواع نظام‌های بهره‌برداری	۱۰	گسترش روش‌های آبیاری مدرن متناسب با دانش بومی منطقه	میان مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	شورای اسلامی روستا و شکل‌های تولیدی	دولتی، اعتبارات بانکی - خصوصی	اجرا، ارزیابی	تحقیقاتی - پژوهشی		سطح اراضی زیر پوشش آبیاری مدرن	افزایش نسبت
تنوع بخشی به فعالیت‌های اقتصاد روستایی به ویژه در فعالیتهای غیر کشاورزی برای توسعه روستاها،	توسعه و بهره‌گیری از مزیت‌های رقابتی در مناطق ویژه روستایی	۱۱	تقویت، تشویق و تضمین سرمایه‌گذاری مردمی در مناطق ویژه روستایی		استانداری	سازمان جهاد کشاورزی و اداره کل صنایع و معادن	دولتی	اجرا، مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظرات کارشناسی	بهبود نتایج در تحقیقات علمی مربوطه
	تقویت و توسعه فعالیت‌های صنعتی مکمل و تبدیلی با توجه به قابلیت‌ها،	۱۲	واگذاری برخی معادن به بخش خصوصی و سهام کردن روستاییان در بهره‌برداری از معادن	بلند مدت	اداره کل صنایع و معادن استان	تشکلهای و شورای اسلامی روستا	خصوصی، اعتبارات بانکی	اجرا، نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نسبت اشتغال روستایی به جمعیت و نسبت سهام روستایی به کل سهام	افزایش نسبت

جدول شماره (۹) عرصه اقتصادی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
شغلی و درآمد	تولید محصولات کشاورزی و مواد معدنی در مناطق روستایی	۱۳	توسعه صنایع تبدیلی مرتبط با مزیت‌های منطقه	بلند مدت	سازمان جهاد کشاورزی استان	اداره کل صنایع و معادن استان	خصوصی، اعتبارات بانکی - دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری، ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		تعداد تحقیقات انجام شده، تعداد صنایع، تعداد شاغلان روستایی و نفر ساعت آموزش دیده روستایی	افزایش شاخص‌ها
	تقویت و توسعه فعالیت‌های صنعتی مکمل و تبدیلی با توجه به قابلیت‌های تولید محصولات کشاورزی و مواد معدنی در مناطق روستایی	۱۴	توسعه و بهره‌گیری از قابلیت‌ها و ظرفیت‌های معادن موجود در مناطق روستایی	بلند مدت	اداره کل صنایع و معادن استان	دهیاری‌ها، شورای اسلامی روستا و تشکل‌های مردمی	خصوصی، اعتبارات بانکی - دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		بهره‌برداری از معادن	افزایش بهره‌برداری
تنوع بخشی به فعالیت‌های اقتصاد روستایی به ویژه در فعالیت‌های غیر کشاورزی برای بهبود فرصت‌های شغلی و درآمد	توسعه فعالیت‌های خدمات پشتیبانی از تولید و اطلاع رسانی	۱۵	بیمه نمودن طرح‌های سرمایه‌گذاری روستایی	کوتاه مدت	استانداری	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان و بیمه مرکزی با همکاری سایر سازمان‌های ذی‌ربط	خصوصی	اجرا، ارزیابی	قانونی و سازماندهی - هماهنگی	تعیین سهم بیمه‌ای دولت	نظرات سرمایه گذاران	بهبود نتایج نظرسنجی

جدول شماره (۹) عرصه اقتصادی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
	توسعه فعالیت‌های صنعتی در مقیاس کوچک و متوسط در محیط‌های روستایی با تاکید بر فراوری منابع بلافصل روستایی	۱۶	گسترش و توسعه بازارهای صنایع دستی	میان مدت	اداره کل صنایع و معادن استان	سازمان جهاد کشاورزی و اداره کل بازرگانی استان	خصوصی، اعتبارات بانکی - دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر شاغلان در بخش صنایع دستی، نسبت فروش صنایع دستی به سایر صنایع و تعداد مشتریان صنایع دستی به سایر صنایع	بهبود نتایج نظرسنجی و شاخص‌ها و نسبت‌ها
تنوع بخشی به فعالیت‌های اقتصاد روستایی به ویژه در فعالیت‌های غیر کشاورزی برای بهبود فرصت‌های شغلی و درآمد	توسعه و بهره‌گیری از قابلیت‌ها و ظرفیت‌های توریستی و اکوتوریستی فضاهای روستایی	۱۷	استفاده از قابلیت‌های طبیعی کویر در اکوتوریست روستایی توسط بخش خصوصی	بلند مدت	سازمان ایرانگردی و جهانگردی استان	استانداری و دهیاری و شورای اسلامی	خصوصی، دولتی و اعتبارات بانکی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظرات کارشناسی	بهبود نتایج در تحقیقات علمی مربوطه
		۱۸	احیا و باززنده‌سازی مجموعه‌های بافت قدیم و میراث فرهنگی در مناطق روستایی	بلند مدت	میراث فرهنگی	سازمان ایرانگردی و جهانگردی استان	خصوصی، دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظرات کارشناسی	بهبود نتایج در تحقیقات علمی مربوطه

جدول شماره (۹) عرصه اقتصادی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
ظرفیت‌سازی محیطی برای پیشبرد رشد پایدار اقتصاد روستایی	اصلاح نظام تولید و بهره‌برداری	۱۹	هدفمند نمودن پارانه‌ها برای توسعه فعالیت‌های اولویت‌دار در اقتصاد روستایی	کوتاه مدت	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی	سازمان جهاد کشاورزی	دولتی	اجرا، ارزیابی	تحقیقاتی - پژوهشی و قانونی	متکی بر مطالعات دقیق برای توسعه روستایی	نظر مردم و مسوولان	بهبود نتایج نظرسنجی
ظرفیت‌سازی محیطی برای پیشبرد رشد پایدار اقتصاد روستایی	پی ریزی ترتیبات مناسب قانونی، حقوقی و حمایتی برای ترغیب بخش خصوصی و غیر دولتی برای افزایش سرمایه‌گذاری در محیط‌های روستایی	۲۰	تسهیل در امر سرمایه گذاری در روستاها	میان مدت	استانداری	سایر سازمان‌های مرتبط	دولتی، خصوصی، اعتبارات بانکی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی	میزان سرمایه گذاری	افزایش شاخص	پیمایشی
	پی ریزی ترتیبات مناسب قانونی و حقوقی برای تثبیت مالکیت بر اموال و دارایی‌های روستاییان	۲۱	جلوگیری از قطعه قطعه شدن اراضی کشاورزی از طریق اصلاح قانون مالکیت در روستاها	بلند مدت	سازمان ثبت اسناد و املاک	سازمان جهاد کشاورزی، دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا و رسانه‌های گروهی و تشکلهای تولیدی	دولتی، خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	ترویجی - آموزشی	تعداد و مساحت قطعات		

جدول شماره (۹) عرصه اقتصادی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
ظرفیت‌سازی محیطی برای پیشبرد رشد پایدار اقتصاد روستایی	تقویت و گسترش پوششی هدفمند شبکه بانکی و خدمات مالی خرد محلی	۲۲	تقویت شبکه‌های بانک کشاورزی	میان مدت	سرپرستی شعب بانکهای کشاورزی استان		اعتبارات بانکی	ارزیابی	هماهنگی - سازماندهی		نظر مردم و کشاورزان نسبت به ارایه تسهیلات	رضایت مسوولان بانک و مردم و بهبود سایر شاخص‌ها
		۲۳	ارایه خدمات بانکی با استفاده از فناوری‌های جدید (بانکداری از راه دور)	میان مدت	سرپرستی شعب بانکهای کشاورزی استان	دهیاری‌ها و شورای اسلامی	اعتبارات بانکی	اجرا، بهره‌برداری و نگهداری و ارزیابی	هماهنگی - سازماندهی و ترویجی - آموزشی		نسبت خدمات ارایه شده و رضایت مردم	افزایش شاخص‌ها و پیمایشی
	تقویت و گسترش پوششی هدفمند شبکه بانکی و خدمات مالی خرد محلی	۲۴	تقویت صندوق‌های قرض الحسنه	میان مدت	استانداری	دهیاری‌ها و شورای اسلامی	خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری و ارزیابی و مشارکت مالی	هماهنگی - سازماندهی، مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		کمیت و کیفیت صندوق‌های قرض الحسنه	افزایش کمیت و کیفیت

جدول شماره (۱۰) عرصه فضایی - کالبدی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستاها از طریق ارائه خدمات عمومی و اجتماعی	ارتقا و بهبود زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی در مراکز روستایی	۱	اجرای طرح‌های هادی و بهسازی	میان مدت	بنیاد مسکن	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستاها	دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	هماهنگی - سازماندهی، مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر کارشناسی و نظر مردم و تعداد طرح‌های انجام شده	بهبود شاخص‌ها
		۲	ایجاد و توسعه فضای سبز و پارک و خدمات اوقات فراغت	میان مدت	دهیاری‌ها	شورای اسلامی روستا و سازمان ایرانگردی و جهانگردی	خصوصی، اعتبارات بانکی - دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر کارشناسی و نظر مردم و ساخت فضاهای سبز	بهبود شاخص‌ها
بهسازی فیزیکی / کالبدی سکونتگاههای روستایی	توسعه شبکه بهداشتی دفع پسماندها در محیط‌های روستایی	۳	ظرفیت‌سازی قانونی و اجرایی در دفع بهداشتی فاضلاب و پسماندهای صنعتی	میان مدت	اداره آب و فاضلاب و روستایی	دهیاری‌ها و خانه بهداشت	دولتی	ارزیابی	قانونی، ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر کارشناسان	بهبود شاخص‌ها
		۴	توسعه و تسری شبکه بهداشتی دفع فاضلاب، جمع‌آوری و دفن زباله در سکونتگاه‌های روستایی اولویت‌دار	میان مدت	استانداری	دهیاری‌ها و خانه بهداشت	دولتی، مردمی	اجرا، بهره‌برداری، و نگهداری، ارزیابی	ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر کارشناسان و مردم	بهبود شاخص‌ها

جدول شماره (۱۰) عرصه فضایی - کالبدی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستاها از طریق ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها و تأسیسات زیربنایی		۵	احداث و ترمیم شبکه راه‌های روستایی	میان مدت	اداره راه و ترابری	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان	دولتی	اجرا، ارزیابی	مالی - بودجه‌ای		کیلومتر راه روستایی	افزایش و ترمیم
		۶	احداث و ترمیم شبکه‌های آب آشامیدنی	میان مدت	اداره آب و فاضلاب و روستایی	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا	دولتی، خصوصی	اجرا، ارزیابی	مالی - بودجه‌ای		نسبت روستاهای برخوردار به کل روستاها، نسبت استفاده از آب سالم آشامیدنی، نسبت امراض ناشی از استفاده از آب	افزایش نسبت برخورداری از امکانات و کاهش نسبت امراض
		۷	توسعه شبکه برق مناطق روستایی و تخصیص یارانه برای مصرف روستاییان	میان مدت	اداره برق منطقه‌ای	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا	دولتی	ارزیابی	مالی - بودجه‌ای		نسبت روستاهای برخوردار به کل روستاها و میزان استفاده از برق	افزایش نسبت

جدول شماره (۱۰) عرصه فضایی - کالبدی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستاها از طریق ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها و تاسیسات زیربنایی		۸	توسعه شبکه گاز مناطق روستایی	میان مدت	شرکت گاز	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا	دولتی	ارزیابی	مالی - بودجه‌ای		نسبت روستاهای برخوردار به کل روستاها	افزایش نسبت
	بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستاها از طریق ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها و تاسیسات زیربنایی	۹	گسترش شبکه ارتباطی و مخابراتی	میان مدت	شرکت مخابرات	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا	دولتی	ارزیابی	مالی - بودجه‌ای		نسبت روستاهای برخوردار به کل روستاها	افزایش نسبت
	بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستاها از طریق ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها و تاسیسات زیربنایی	۱۰	تشویق و اعطای اعتبارات بانکی برای بازسازی و مقاوم‌سازی مسکن روستایی	میان مدت	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا و شبکه بانکی	اعتبارات بانکی	اجرا، ارزیابی	قانونی و ترویجی - آموزشی	اختصاص اعتبارات مورد نیاز	نسبت مسکن مقاوم شده به کل مسکن	افزایش نسبت
		۱۱	مقاوم‌سازی سکونتگاههای روستایی در مقابل حوادث غیر مترقبه	میان مدت	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا و رسانه‌های گروهی	خصوصی، دولتی، سازمان‌های بین‌المللی	اجرا، ارزیابی	ترویجی - آموزشی و تحقیقاتی پژوهشی		تعداد افراد آموزش دیده، تعداد تحقیقات انجام شده، تعداد ساختمان‌های مقاوم شده	افزایش شاخص‌ها

بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستاها از طریق ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها و تاسیسات زیربنایی

جدول شماره (۱۰) عرصه فضایی - کالبدی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
بهبودی زیرساخت‌های فیزیکی / کالبدی سکونتگاه‌های روستایی		۱۲	فرهنگ سازی، آموزش و اطلاع‌رسانی - مردم روستایی نسبت به اهمیت مقاوم‌سازی مساکن و اماکن	بلند مدت	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا و رسانه‌های گروهی	دولتی	تصمیم‌گیری، اجرا، ارزیابی	قانونی ترویجی - آموزشی و تحقیقاتی پژوهشی		میزان اطلاعات روستاییان	افزایش اطلاعات روستاییان
	بهبودی کالبدی مشارکتی در کانون‌های برتر روستایی	۱۳	تصویب طرح‌های هادی روستایی با نظر شورای اسلامی روستا و دهیاری	بلند مدت	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان	دهیاری‌ها و شورای اسلامی روستا	خصوصی، اعتبارات بانکی - دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	مالی - بودجه‌ای و هماهنگی - سازماندهی و مشارکتی		نظر مردم	بهبود نتایج نظرسنجی
	هدایت و جهت‌دهی منابع و اعتبارات مسکن روستایی به سمت خانوارهای نیازمند از جمله جوانان	۱۴	طراحی و اجرای تعیین محدوده‌ای مسکونی در کانون‌های منتخب روستایی	کوتاه مدت	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان	دهیاری‌ها، شورای اسلامی روستا، سازمان جهاد کشاورزی و اداره ثبت اسناد و املاک	خصوصی، دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	تحقیقاتی - پژوهشی و مالی - بودجه‌ای		تعداد پروژه‌های اجرا شده	افزایش
	توسعه و بهبود روابط عملکردی متقابل بین محله‌ها	۱۵	تقویت زیرساخت‌های اجتماعی در کانون‌های شهری بلافصل روستایی (روستا - شهرها) تقویت	میان مدت	استانداری	سازمان جهاد کشاورزی استان و دهیاری‌ها	دولتی، خصوصی، اعتبارات بانکی	فرایند تصمیم‌گیری، ارزیابی	هماهنگی - سازماندهی و ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر مردم	بهبود نتایج نظرسنجی

جدول شماره (۱۰) عرصه فضایی - کالبدی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق

اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
مجموعه‌های روستایی و نقاط شهری	شهر و روستا	۱۶	زیرساخت‌های اقتصادی و پشتیبان تولید در کانون‌های شهری بلافصل روستایی (روستا - شهرها)	میان مدت	استانداری	سازمان‌های ذی ربط در امور روستاها	دولتی	ارزیابی	هماهنگی - سازماندهی و قانونی	تفویض اختیار تصمیم‌گیری در مورد مسایل محلی	نظر مردم	بهبود نتایج نظرسنجی

جدول شماره (۱۱) عرصه مدیریتی - نهادی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق

اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
بهبود نظام مدیریت توسعه روستایی برای ارتقای هماهنگی و تمرکززدایی از تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی توسعه	پی‌ریزی ساز و کار مناسب اجرایی برای ارتقای هماهنگی بین بخشی در فرایند مدیریت توسعه روستایی	۱	تشکیل کمیته‌های همکاری بین بخشی بر اساس نوع فعالیت و نیازهای روستایی	میان مدت	استانداردی	سایر ارگان‌های متولی امور روستایی	دولتی	ارزیابی	هماهنگی - سازماندهی		اظهار نظر مسوولان	بهبود نتایج نظرسنجی
	تمرکززدایی از تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی و تخصیص منابع و تقویت مدیریت و برنامه‌ریزی محلی	۲	تشکیل NGOها با مشارکت فعال زنان و جوانان روستایی	میان مدت	استانداردی	شورای اسلامی روستا و دهیاری‌ها	دولتی، خصوصی	فرایند تصمیم‌گیری، ارزیابی	ترویجی - آموزشی و مشارکتی		نظر مردم، نسبت تعداد تشکلهای زنان و جوانان به سایر تشکلهای، تعداد طرح‌های انجام شده تشکلهای به کل طرح‌ها	بهبود نتایج نظرسنجی و شاخص‌ها و نسبت‌ها

جدول شماره (۱۱) عرصه مدیریتی - نهادهای راهبردی توسعه روستایی شهرستان بافق

اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
بهبود نظام مدیریت توسعه روستایی برای ارتقای هماهنگی و تمرکززدایی از تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی توسعه	تمرکززدایی از نظام متمرکز تصمیم‌سازی، برنامه‌ریزی و تخصیص منابع و تقویت مدیریت و برنامه‌ریزی محلی	۳	افزایش نقش شوراهای اسلامی روستا و دهیاری‌ها در نظام تصمیم‌سازی استان از طریق بازنگری در شرح وظایف دستگاه‌ها	میان مدت	استانداری	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و سایر ادارات متولی امور روستایی	دولتی	ارزیابی	قانونی و هماهنگی - سازماندهی	بهبودسازی نقش دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی در تصمیم‌گیری	نظر مردم و دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی روستا، تعداد جلسات تشکیل شده با حضور شوراهای روستایی به کل جلسات تشکیل شده، نسبت تصمیمات مشارکتی به غیر مشارکتی	بهبود نتایج نظرسنجی و شاخص‌ها و نسبت‌ها
		۴	تهیه برنامه‌های اجرایی با مشارکت شورا و دهیاری	بلند مدت	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان، جهاد کشاورزی استان و دهیاری‌ها	دولتی	فرایند تصمیم‌گیری	قانونی و هماهنگی - سازماندهی	اولویت به نهادهای محلی و شوراها	نظر مردم و دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی روستا، نسبت تعداد برنامه‌های مشارکتی به غیر مشارکتی	افزایش تعداد وظایف واگذار شده

جدول شماره (۱۱) عرصه مدیریتی - نهادی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق												
اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
بهبود نظام مدیریت توسعه روستایی برای ارتقای هماهنگی و تمرکززدایی از تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی توسعه	تمرکززدایی از نظام متمرکز تصمیم‌سازی، برنامه‌ریزی و تخصیص منابع و تقویت مدیریت و برنامه‌ریزی محلی	۵	تقویت تشکل‌های مردمی برای اجرای پروژه‌های عام المنفعه (عمومی)	میان مدت	شوراهای اسلامی	دهیاری‌ها و سازمان‌های ذی ربط	خصوصی، دولتی، اعتبارات بانکی و سازمان‌های بین‌المللی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، نگهداری- ارزیابی و مشارکت مالی	هماهنگی- سازماندهی		تعداد پروژه‌های انجام شده	افزایش شاخص
توسعه، تعمیق و ترویج نظام خدمات کارشناسی- مهندسی در محیط‌های روستایی	تعریف و طراحی نظام خدمات کارشناسی- مهندسی متناسب با ظرفیت‌ها و نیازها- تقاضاهای جامعه روستایی	۶	تشکیل کانون‌های محلی فارغ‌التحصیلان روستایی	کوتاه مدت	استانداری	بخشداریها و تشکل‌های مردمی	دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری- ارزیابی و مشارکت مالی	هماهنگی- سازماندهی		تعداد کانون‌ها و تشکل‌ها	افزایش تعداد
		۷	مکانیابی و اولویت استقرار کانون‌های کارشناسی- مهندسی در مراکز روستایی	میان مدت	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان، جهاد کشاورزی استان و دهیاری‌ها	خصوصی، دولتی	ارزیابی	تحقیقاتی- پژوهشی و هماهنگی و سازماندهی		نظر مردم	بهبود نتایج نظرسنجی

جدول شماره (۱۱) عرصه مدیریتی - نهادی راهبرد توسعه روستایی شهرستان بافق

اهداف	راهبردها	ردیف برنامه	برنامه	زمان اجرا	متولی اصلی	سایر سازمان‌های همکار (دولتی و خصوصی)	نحوه تامین اعتبار	نحوه بکارگیری مشارکت مردم	پیش نیازهای اجرا	اصول کلی قوانین مورد نیاز	شاخص ارزیابی	نحوه سنجش
توسعه، تعمیق و ترویج نظام خدمات کارشناسی- مهندسی در محیط‌های روستایی	تعریف و طراحی نظام خدمات کارشناسی- مهندسی متناسب با ظرفیت‌ها و نیازها- تقاضاهای جامعه روستایی	۸	تقویت بخش خصوصی در فعالیت‌های ترویجی	کوتاه مدت	سازمان‌های نظام مهندسی	سازمان‌های ذی ربط	دولتی	فرایند تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	هماهنگی - سازماندهی		شکل‌گیری بخش خصوصی در ترویج و رضایت مردم و میزان خدمات ارائه شده	ارزیابی کارشناسی
توسعه نظام اطلاعات، نظارت و ارزشیابی روستایی	ایجاد و توسعه ساختار و سازوکار لازم برای نظارت و ارزشیابی توسعه روستایی در سطوح منطقه‌ای و محلی	۹	تدارک تمهیدات لازم برای تایید طرح‌های مختلف روستایی توسط شوراهای اسلامی	میان مدت	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان	استانداری و سایر ارگان‌های مرتبط	دولتی	اجرا، ارزیابی	قانونی و هماهنگی - سازماندهی و مشارکتی	شورا به عنوان یکی از مراجع تصویب کننده طرح	نظرات مسوولان	بهبود نتایج نظرسنجی
	سازماندهی شبکه اطلاعات و ارتباطات روستایی	۱۰	تقویت و ایجاد شبکه‌های اطلاع‌رسانی اینترنتی	کوتاه مدت	استانداری	سازمان‌های ذی ربط	خصوصی، دولتی	تصمیم‌گیری، اجرا، بهره‌برداری و نگهداری - ارزیابی و مشارکت مالی	قانونی و هماهنگی - سازماندهی و مشارکتی		شبکه اطلاع رسانی	ایجاد و توسعه شبکه